

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

**Методичні рекомендації
до організації та проходження практик
для студентів спеціальності
017 “Фізична культура і спорт”
освітнього рівня бакалавр**

Київ 2023

УДК 796.071.4: 378

М 54

Укладачі: **Озерова Ольга Анатоліївна**, канд.наук з ФВіС, доцент кафедри фізичного виховання і спорту, Київського національного університету будівництва і архітектури;

Войтенко Оксана Анатоліївна, старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту Київського національного університету будівництва і архітектури;

Ляшенко Алла Олексіївна, старший викладач кафедри фізичного виховання і спорту Київського національного університету будівництва і архітектури;

Рецензент **Шамич Олександр Миколайович**, доктор психол. наук, проф., завідувач кафедри фізичного виховання і спорту, Київського національного університету будівництва і архітектури

Відповідальний за випуск О.М. Шамич, д-р псих. наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри фізичного виховання і спорту, протокол № 5 від 24.01.2023 року.

В авторській редакції.

Методичні рекомендації до організації та проходження практик для студентів спеціальності 017 “Фізична культура і спорт” освітнього рівня бакалавр / уклад.: О.А. Озерова, О.А. Войтенко, А.О. Ляшенко. – Київ: КНУБА, Талком, 2023. – 67 с.

Містять загальні положення, мету, завдання, зміст та організацію Навчально-ознайомчої, Спортивно-педагогічної, Педагогічної та Виробничої (тренерської) практик.

Надані перелік залікових документів до кожного виду практики, індивідуальні завдання, рекомендації до організації і проведення практик, критерії оцінювання, спеціальна література, інші інформаційні ресурси та ін.

Призначено для студентів спеціальності 017 “Фізична культура і спорт” освітнього рівня бакалавр денної та заочної форм навчання.

© КНУБА, Талком, 2023

ЗМІСТ

Зміст.....	3
Загальні положення.....	4
Мета і завдання практичної підготовки.....	6
Структура практичної підготовки.....	9
1. Навчально-ознайомча практика.....	9
1.1. Зміст навчально-ознайомчої практики.....	9
1.2. Індивідуальні завдання.....	10
1.3. Організація практики.....	11
1.4. Методичні рекомендації.....	12
1.5. Вимоги до звітної документації.....	13
1.6. Критерії оцінювання	13
2. Спортивно-педагогічна практика.....	15
2.1. Зміст спортивно-педагогічної практики.....	15
2.2. Індивідуальні завдання.....	16
2.3. Організація практики.....	17
2.4. Методичні рекомендації.....	18
2.5. Вимоги до звітної документації.....	20
2.6. Критерії оцінювання	21
3. Педагогічна практика.....	23
3.1. Зміст педагогічної практики.....	24
3.2. Індивідуальні завдання.....	28
3.3. Організація практики.....	28
3.4. Методичні рекомендації.....	32
3.5. Вимоги до звітної документації.....	36
3.6. Критерії оцінювання	36
4. Виробнича (тренерська) практика.....	40
4.1. Зміст виробничої (тренерської) практики.....	40
4.2. Індивідуальні завдання.....	42
4.3. Організація практики.....	42
4.4. Методичні рекомендації.....	45
4.5. Вимоги до звітної документації.....	47
4.6. Критерії оцінювання	47
Організація і керівництво практикою.....	49
Підведення підсумків практики.....	58
Методичне забезпечення практики.....	62

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Невід'ємною частиною освітнього процесу у закладах вищої освіти є практична підготовка до професійної діяльності, що максимально сприяє розвитку студента як особистості та майбутнього фахівця. Поряд з теоретичною підготовкою, проходження різних видів практик являється основою професійної освіти в цілому.

Практика є важливою складовою підготовки сучасного фахівця галузі фізичної культури і спорту, яка входить до переліку обов'язкових освітніх компонент ОПП «Фізичне виховання і спорт» підготовки бакалаврів за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт».

Послідовне вивчення загальних, фахових та вибіркових дисциплін завершується практиками, кожна з програм яких має свою мету, завдання, зміст, структуру, методичні рекомендації щодо складання основних звітних документів організації роботи фахівця, тематики та методики виконання індивідуальних завдань, що мають науково-дослідницький, творчий характер, перелік літератури та інформаційних ресурсів.

Навчальний план спеціальності 017 фізична культура і спорт передбачає проходження студентами навчально-ознайомчої, спортивно-педагогічної, педагогічної та виробничої (тренерської) практики.

Навчально-ознайомча, спортивно-педагогічна і виробнича (тренерська) практики відбуваються в ДЮСШ, СК, Федераціях за видом спорту, Громадських організаціях та інших спортивних базах. Педагогічна практика проходить в загальноосвітніх навчальних закладах.

Практики передбачають безперервність і послідовність їх проведення, формування у студентів необхідного і достатнього обсягу практичних знань і умінь.

1. Навчально-ознайомча практика за видом спорту проходить на 1 курсі. Базис практики – ДЮСШ, СК, федерації та громадські організації за видом спорту.
2. Спортивно-педагогічна практика за видом спорту відбувається на 2 курсі. Базис практики – ДЮСШ, СК, федерації та громадські організації за видом спорту.
3. Педагогічна практика проводиться у закладах середньої освіти на 3 курсі.

4. Виробнича (тренерська) практика за видом спорту проходить на 4 курсі. Бази практики – ДЮСШ, СК, федерації та громадські організації за видом спорту.

Графік проведення практик:

Курс	Назва практики	Кількість кредитів/годин	Термін практики (з відривом від навчання)
1 курс	Навчально-ознайомча практика (2 семестр)	5 (150)	3,5 тижні (1.05-24.05) – 16 робочих днів 9 годин на день, з них 5 годин (практична робота) та 4 години (самостійна робота)
2 курс	Спортивно-педагогічна практика (2 семестр)	5 (150)	3,5 тижні (1.05-24.05) – 16 робочих днів 9 годин на день, з них 5 годин (практична робота) та 4 години (самостійна робота)
3 курс	Педагогічна практика (1 семестр)	10 (300)	7 тижнів (1.11.-15.12) – 32 робочі дні 9 годин на день, з них 6 годин (практична робота) та 3 години (самостійна робота)
4 курс	Виробнича (тренерська) практика (1 семестр)	10 (300)	7 тижнів (1.11.-15.12) – 32 робочі дні 9 годин на день, з них 6 годин (практична робота) та 3 години (самостійна робота)

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Головна *мета практик* – опанування студентами сучасних методів і форм організації роботи тренера з виду спорту, формування на базі отриманих знань навичок і умінь, необхідних для здійснення професійної діяльності, прийняття самостійних рішень, творчого використання своїх знань у практичній діяльності.

Завдання практики:

1. Формування практичних умінь та використання у підготовці спортсменів методичних положень, які відповідають принципам системи спортивного тренування:

- побудова тренувального заняття;
- планування мікро- і мезоструктур тренувального процесу спортсменів у залежності від завдань та періодів макроциклу;
- підбір ефективних засобів та методів тренувального процесу;
- індивідуалізація процесу фізичної, технічної, тактичної та психологічної підготовки в залежності від індивідуальних особливостей, віку та кваліфікації спортсмена;
- управління динамікою тренуваності та набуття спортивної форми;
- проведення поточного та етапного контролю за рівнем підготовки спортсменів.

2. Удосконалення навичок педагогічної майстерності:

- особиста демонстрація техніки фізичної вправи;
- застосування засобів опосередкованої наочності;
- керівництво групою в процесі заняття;
- застосування методів суворо-регламентованої вправи в тренувальному процесі;
- проведення виховної роботи та уміння спрямовувати процеси самовиховання учнів;
- керувати станом тренуваності учнів/спортсменів;
- аналізувати та узагальнювати практичний досвід.

Сформовані компетентності під час практики:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК04. Здатність працювати в команді.

ЗК05. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК09. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості.

СК02. Здатність проводити тренування та супроводження участі спортсменів у змаганнях.

СК07. Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини.

СК09. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

СК10. Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми.

СК11. Здатність аналізувати прояви психіки людини під час занять фізичною культурою і спортом.

СК12. Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.

СК13. Здатність застосовувати сучасні технології управління суб'єктами сфери фізичної культури і спорту.

СК14. Здатність до безперервного професійного розвитку.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти (ПРН):

ПРН01. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.

ПРН02. Спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.

ПРН03. Уміти обробляти дані з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ПРН04. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.

ПРН05. Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

ПРН06. Мати базові знання з проведення досліджень проблем фізичної культури і спорту, підготовки та оформлення наукової праці.

ПРН07. Здійснювати навчання руховим діям та розвиток рухових якостей людини в умовах різних форм організації занять фізичними вправами.

ПРН08. Здійснювати заходи з підготовки спортсменів, організації й проведення спортивних змагань.

ПРН14. Застосовувати у професійній діяльності знання анатомічних, фізіологічних, біохімічних, біомеханічних та гігієнічних аспектів занять фізичною культурою і спортом.

ПРН15. Визначати функціональний стан організму людини та обґрунтовувати вибір засобів профілактики перенапруження систем організму осіб, які займаються фізичною культурою і спортом.

ПРН16. Надавати долікарську медичну допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі людини.

ПРН17. Знати та розуміти сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання людини.

ПРН18. Аналізувати психічні процеси, стани та властивості людини під час занять фізичною культурою і спортом.

ПРН19. Аргументувати управлінські рішення для вирішення проблем, які виникають в роботі суб'єктів фізичної культури і спорту; мати навички лідерства.

ПРН20. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН21. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

СТРУКТУРА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

1. Навчально-ознайомча практика

Мета. Згідно з навчальною програмою дисципліни “Вступ до спеціальності” сформована наступна мета: ознайомити студентів діяльністю спортивної бази(баз), де відбувається практика, її структурними підрозділами, функціонуванням, пріоритетними напрямками роботи тощо, а також сформувати уявлення про майбутню професію.

Завдання:

1. Надати можливість практичного використання отриманих у процесі вивчення таких дисциплін як «Вступ до спеціальності», «Теорія спорту», «Гігієна ФВіС» теоретико-методологічних знань згідно вимог практики.

2. Сформувані умінь і навички спостерігача та помічника тренера в процесі навчально-тренувальних занять.

3. Навчити правильно формулювати задачі заняття (підготовчої і заключної частин) та вирішувати їх завдяки правильно підібраним засобам і методам ФВіС.

4. Формувати умінь і навички ефективного спілкування і між особистісної взаємодії з контингентом займаючихся, з урахуванням їх віку та рівня кваліфікації.

5. Ознайомити з деякими інноваційними засобами і методами ФКіС, що використовуються в спортивній практиці даної бази.

6. Навчити аналізувати ефективність проведення навчально-тренувального заняття тренером, іншими студентами-практикантами та робити практичні висновки.

7. Сприяти розвитку педагогічних умінь та здібностей студентів.

8. Активізувати ресурси особистісного самовдосконалення та творчого підходу.

9. Сформувані стійкий інтерес до майбутньої професії, розкрити перспективи професійного зростання.

1.1. Зміст Навчально-ознайомчої практики

Перед початком практики для студентів проводиться *установча конференція*. Вона спрямована на ознайомлення студентів з порядком проходження практики і технікою безпеки, змістом практики, правами й обов'язками студентів, також студенти отримують вимоги щодо підготовки залікових документів та методичних рекомендації про проходження практики.

Загальне керівництво практикою здійснюється відповідальними особами на кафедрі, факультеті та в університеті, що являється складовою навантаження викладачів.

Повноцінна реалізація закладених в основу програми практики головних завдань передбачає виконання студентами наступних видів робіт: організаційної, навчально-тренувальної, виховної і профорієнтаційної.

I. Організаційна робота.

1. Участь студентів в установчій та підсумковій конференціях.
2. Знайомство зі спортивною базою, де відбувається практика.
3. Проведення бесіди з керівництвом спортивного закладу, тренерами, лікарем.
4. Вивчення загального річного плану роботи спортивних груп.
5. Ознайомлення зі структурою федерації та посадовими обов'язками керівників та членів федерацій.
6. Ознайомлення зі структурою підготовки спортивних груп.
7. Підготовка звітної документації.

II. Навчально-тренувальна робота.

1. Ознайомлення з плануванням та обліком роботи спортивних груп.
2. Вивчення методів викладання навчально-тренувальної роботи у спортивних групах на етапі попередньої базової/спеціалізованої базової підготовки.
3. Спостереження за відкритими навчально-тренувальними заняттями, проводимими тренерами та фахівцями, їх аналіз, вивчення процесу планування до занять тощо.
4. Проведення студентом підготовчої та заключної частин навчально-тренувального заняття (на протязі другого тижня, не менше 5 занять).
5. Проведення обліку успішності та іншої навчальної документації навчально-тренувальної і змагальної діяльності у спортивній групі.

III. Виховна робота.

1. Надання допомоги в організації та проведенні спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходів під час практики.
2. Проведення бесіди з фізичного виховання та спорту в спортивній групі.

IV. Профорієнтаційна робота.

Проведення індивідуальних бесід зі спортсменами та їх батьками про спеціальність 017 «Фізична культура і спорт» на кафедрі фізичного виховання і спорту Київського національного університету будівництва і архітектури.

1.2. Індивідуальні завдання

Для студентів, які навчаються за індивідуальним планом, або з поважних причин не можуть виконувати основну програму практики, або навчаються дистанційно.

До індивідуальних завдань віднесено:

- Оформлення звітної документації відповідно до програми практики.
- Розробка 5 розгорнутих планів-конспектів навчально-тренувальних занять зі спортсменами на етапі попередньої базової/спеціалізованої базової підготовки, текст бесіди, план спортивних та/або фізкультурно-оздоровчих заходів тощо.

1.3. Організація практики

Організація і проведення практики здійснюється відповідно до галузевих стандартів освіти, керуючись «Положенням про організацію практик студентів Київського національного університету будівництва і архітектури», затвердженим рішенням вченої ради Київського національного університету будівництва і архітектури, протокол № 53, від 07 жовтня 2022 р.

Відповідальність за безпосередню організацію і проведення навчально-ознайомчої практики в спортивному закладі забезпечує кафедра фізичного виховання і спорту.

Практика студентів проводиться на заздалегідь визначених базах, що забезпечують виконання програми на високому професійному рівні.

Бази практик обираються згідно мети, задач і програми практики, а також за наявності відповідної матеріально-технічної бази.

Студенти можуть самостійно обирати собі місце проходження практики і пропонувати його для затвердження на кафедрі ФВіС. У цьому випадку студент повинен подати на розгляд кафедри заяву для проходження практики у обраному спортивному закладі, в якому адміністрація гарантуватиме створення необхідних умов для виконання ним програми практики.

Практика триває 3,5 тижні (весняний семестр).

Для проходження студентами практики кафедра ФВіС КНУБА пропонує наступні спортивні бази:

№	Бази практики	Договір
1	ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОННИЙ У М.КИЄВІ ЦЕНТР ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ «СПОРТ ДЛЯ ВСІХ», місто Київ, ПРОСПЕКТ ГЕОРГІЯ ГОНГАДЗЕ, будинок 3 ЛПТ.Б, директор Марченко Роман Васильович	Договір №308/2, від 19.04.2023 року
2	Федерація футболу м. Києва, вул. Металістів, 12	Практика проходить з 2020 року Договір
3	Легкоатлетичний манеж, пр. Павла Тичини 18, м. Київ	Договір №307/2, від 19.04.2023 року
4	Колегія футбольних арбітрів та спостерігачів, вул. Виборзька, б.99, офіс 2.	Практика проходить з 2020 року Договір
5	Легкоатлетичний манеж, м. Київ	Договір №307/2, від 19.04.2023 року
6	Яхт Клуб «Фрегат», м. Гідропарк, пр.	Договір №309/2, від 19.04.2023

	Броварський, 18-К, м. Київ директор Літовкін Сергій Володимирович	року
7	Громадська організація «Федерація каякінга, каное і аутрігера України», вул. Амосова 4, кв.121, м. Київ	Договір №304/2, від 19.04.2023 року
8	СК «Мангуст», вул. Освіти 3, м. Київ директор Ахмедов Ахмад Магомедович	Договір №305/2, від 19.04.2023 року

У кожній групі студентів практикантів призначається староста, в обов'язок якого входить контроль за відвідуванням студентів, зв'язок з методистом, тренерами та ін.

Методист і тренер спортивної групи на період практики контролюють виконання завдань з практики кожного студента.

Студент зобов'язаний вести щоденник практиканта, куди вносяться всі відомості про планування та виконання навчально-тренувальної, виховної, профорієнтаційної роботи, матеріали щодо планування тренувальної роботи у спортивній групі та інші документи.

Кожний студент складає індивідуальний план по тижнях на весь період практики, а відмітки про виконання вноситься в щоденник практиканта.

1.4. Методичні рекомендації

Складання документації є одним із основних розділів діяльності студента-практиканта під час проходження навчально-ознайомчої практики у спортивному закладі.

Основними документами планування тренувань і змагань є *річний план, навчально-тренувальна програма і календар змагань*.

Усі документи планування розробляються на основі цих документів і повинні бути логічно і змістовно пов'язані між собою.

Під час практики студенти повинні:

1) бути спостерігачем відкритих навчально-тренувальних занять у спортивній групі протягом 1 тижня.

2) провести не менш:

- **п'яти** підготовчих та заключних частин навчально-тренувальних занять протягом 2-х тижнів;

- **одну** бесіду з питань фізичного виховання та спорту;

- **один** спортивний або фізкультурно-оздоровчий захід у спортивній групі (в якості помічника).

3) підготувати:

- **один** план спортивного або фізкультурно-оздоровчого заходу у спортивній групі;

- текст **одної** бесіди з питань фізичної культури і спорту зі спортсменами (профорієнтаційна робота);

- **одну** схему структури федерації;

- *одну* схему структури спортивної бази, де проходить практика;
- *одну* презентацію про проходження навчально-ознайомчої практики;
- залікову документацію (щоденник практиканта, відомість-характеристику тощо).

1.5. Вимоги до звітної документації

У ході навчально-ознайомчої практики студенти готують і подають після її завершення наступні документи:

1. *Щоденник студента-практиканта, де фіксується уся документація і щоденна робота протягом практики.*
2. *Індивідуальний план роботи на три тижні з підписом тренера та методиста.*
3. *П'ять розгорнутих планів-конспектів підготовчої та заключної частин навчально-тренувальних занять спортивної групи.*
4. *План проведення спортивного або фізкультурно-оздоровчого заходу у спортивному закладі (1 захід).*
5. *Текст бесіди з питань фізичної культури і спорту у спортивній групі (1 бесіда).*
6. *Схема структури федерації.*
7. *Схема структури спортивної бази, де проходить практика.*
8. *Відомість-характеристика підписана тренером, директором спортивного закладу, методистом, керівником практики.*
9. *Презентація про проходження навчальної практики.*
10. *Звіт студента-практиканта.*

1.6. Критерії оцінювання

За результатами навчально-ознайомчої практики студенти отримують диференційований залік. Практика оцінюється чотирибальною шкалою: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

На підставі оцінок за кожну окрему роботу, з яких складається практика та за погодженням тренера, керівника практики, виставляється загальна (залікова) оцінка.

Основними вимогами якісного оцінювання усіх видів робіт навчально-ознайомчої практики є:

- 1) повнота та якість виконання плану практики;
- 2) ставлення до професійної діяльності (творчий підхід до виконання завдань, прагнення оволодіти професійними вміннями та навичками, рівень активності, вміння спостерігати та робити висновки, вміння концентруватися на важливих моментах навчально-тренувальної роботи, самостійності, стиль взаємовідносин та ін.);
- 3) повнота та правильність оформлення звітної документації;

4) характеристика та оцінка діяльності (надає тренер, керівник практики);

5) сукупність нових знань, умінь та навичок, отриманих студентом під час проходження практики, що відображені у звітній документації.

На захисті методист з фаху надає словесну характеристику студенту-практиканту щодо виконання завдань практики та сумлінне ставлення до роботи.

Якщо студент не виконав хоча б одного завдання практики, позитивна загальна оцінка не може бути виставлена.

Якщо студент не виконав певних видів завдань практики, він отримує нові завдання і за дозволом керівництва направляється в спортивний заклад, де і виконує завдання без відриву від навчання в університеті.

Студент, який не виконав програму практики з поважних причин, має право пройти її в термін, визначений керівництвом практики.

Студенту, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно за умовами університету.

Студент, який повторно отримує негативну оцінку за навчально-ознайомчу практику, відраховується з університету.

Розподіл балів за види діяльності студентів-практикантів

№	Вид діяльності студента практиканта	Термін виконання	Кількість балів, (max)
1	Індивідуальний план роботи	протягом практики	10 балів
2	Схема структури спортивної бази, де відбувається практика (1 схема)	протягом практики	5 балів
3	Схема структури федерації (1 схема)	протягом практики	5 балів
4	Текст бесіди з питань фізичної культури і спорту (1 бесіда)	протягом практики	10 бали
5	План проведення спортивного або фізкультурно-оздоровчого заходу у спортивному закладі (1 захід)	протягом практики	10 бали
6	П'ять розгорнутих планів-конспектів підготовчої та заключної частин навчально-тренувальних занять для спортивної групи (5 занять)	протягом практики	25 балів
7	Щоденник студента-практиканта	протягом практики	15 балів
8	Презентація про проходження навчальної практики	наприкінці практики	10 балів
9	Звіт студента-практиканта	наприкінці практики	10 балів
Всього:			100 бали

2. Спортивно-педагогічна практика

Мета: забезпечити особистісну готовність студентів до практичної реалізації набутих у процесі навчання фундаментальних знань з теорії і методики тренерської діяльності, використовувати засвоєний потенціал знань (принципи, організаційні аспекти, засоби, методи і форми ФВіС) під час навчально-тренувальних занять в групах початкової підготовки за видом спорту.

Завдання:

1. Створити чітке уявлення про майбутню професійну діяльність.
2. Проінформувати стосовно мети, задач, фахових компетентностей та програмних результатів, які отримає студент внаслідок проходження спортивно-педагогічної практики.
3. Ознайомити з нормативною, методичною документацією та матеріально-технічною базою спортивних закладів.
4. Сформувати базові та спеціальні професійні уміння та навички тренерської роботи.
5. Придбати навички ефективного педагогічного спілкування і взаємодії з урахуванням психофізіологічних особливостей віку спортсменів на етапі початкового навчання.
6. Сприяти розвитку якостей та здібностей притаманних фахівцю у галузі фізичної культури і спорту.
7. Закріпити теоретичні знання зі спеціальності та їх подальше удосконалення в практичній діяльності.
8. Активізувати прагнення до самовдосконалення та професійного росту під час навчання та у майбутньому.

2.1. Зміст спортивно-педагогічної практики

Перед початком практики для студентів проводиться установча конференція. Вона присвячується ознайомленню студентів з порядком проходження практики і технікою безпеки, змістом практики, правами й обов'язками студентів, також студенти отримують необхідні документи зі спортивно-педагогічної практики.

Загальне керівництво практикою студентів здійснюється відповідальними особами на кафедрі, факультеті та в університеті, що є складовою навантаження викладачів.

Повноцінна реалізація закладених в основу програм практик головних завдань передбачає проходження студентами наступних видів роботи: організаційної, навчально-тренувальної, виховної і профорієнтаційної.

I. Організаційна робота.

1. Участь студентів в установчій та підсумковій конференціях.

2. Знайомство зі структурою спортивної бази, де відбувається практика.

3. Проведення бесіди з дирекцією спортивного закладу, тренерами, лікарем.

4. Вивчення загального річного плану роботи груп ДЮСШ початкової підготовки.

5. Підготовка звітної документації.

II. Навчально-тренувальна робота.

1. Ознайомлення з плануванням та обліком роботи спортивних груп початкової підготовки.

2. Вивчення методів викладання навчально-тренувальної роботи в спортивних групах початкової підготовки.

3. Спостереження за відкритими тренувальними заняттями, проводимими тренерами за видом спорту та їх аналіз, вивчення процесу підготовки до тренувального процесу.

4. Складання поурочних навчальних планів та планів-конспектів для груп початкової підготовки за видом спорту.

5. Проведення 2-х педагогічних аналізів тренувального заняття (тренера і студента-практиканта).

6. Проведення студентом в якості помічника навчально-тренувальних занять (1 тиждень).

7. Самостійне проведення в якості тренера не менш 6 навчально-тренувальних занять в групах початкової підготовки за видом спорту (наступні 2 тижні).

8. Підготовка та проведення спортивного свята та фізкультурно-оздоровчого заходу з юними спортсменами.

III. Виховна робота в спортивній групі.

1. Організація та проведення спортивного свята та фізкультурно-оздоровчого заходу в групах початкової підготовки за видом спорту.

2. Проведення пізнавальної бесіди з теми здоров'я, здорового способу життя, ролі фізичної культури і спорту в житті людини серед юних спортсменів.

IV. Профорієнтаційна робота.

Проведення індивідуальних бесід з дітьми з питань фізичного виховання, фізичної культури і спорту.

2.2. Індивідуальні завдання

Для студентів, які навчаються за індивідуальним планом, або з поважних причин не можуть виконувати основну програму практики або навчаються дистанційно.

До індивідуальних завдань віднесено:

- Оформлення звітної документації згідно програми практики.

- Розробка 6 розгорнутих планів-конспектів навчально-тренувальних занять на етапі початкової підготовки за видом спорту; сценарій спортивного свята та план фізкультурно-оздоровчого заходу, текст бесіди тощо.

2.3. Організація практики

Організація і проведення практики здійснюється відповідно до галузевих стандартів освіти, керуючись «Положенням про організацію практик студентів Київського національного університету будівництва і архітектури», затвердженим рішенням вченої ради Київського національного університету будівництва і архітектури, протокол № 53, від 07 жовтня 2022 р.

Відповідальність за безпосередню організацію і проведення навчально-ознайомчої практики в спортивному закладі забезпечує кафедра фізичного виховання і спорту.

Практика студентів проводиться на заздалегідь визначених базах, що забезпечують виконання програми на високому професійному рівні.

Бази практик обираються згідно мети, задач і програми практики, а також за наявності відповідної матеріально-технічної бази.

Студенти можуть самостійно обирати собі місце проходження практики і пропонувати його для затвердження на кафедрі ФВіС. У цьому випадку студент повинен подати на розгляд кафедри заяву для проходження практики у обраному спортивному закладі, в якому адміністрація гарантуватиме створення необхідних умов для виконання ним програми практики.

Практика триває 3,5 тижні (весняний семестр).

Для проходження студентами практики кафедра ФВіС КНУБА пропонує наступні спортивні бази:

№	Бази практики	Договір
1	ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОННИЙ У М.КИЄВІ ЦЕНТР ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ «СПОРТ ДЛЯ ВСІХ», місто Київ, ПРОСПЕКТ ГЕОРГІЯ ГОНГАДЗЕ, будинок 3 ЛІТ.Б, директор Марченко Роман Васильович	Договір №308/2, від 19.04.2023 року
2	Федерація футболу м. Києва, вул. Металістів, 12	Практика проходить з 2020 року Договір
3	Легкоатлетичний манеж, пр. Павла Тичини 18, м. Київ	Договір №307/2, від 19.04.2023 року
4	Колегія футбольних арбітрів та спостерігачів, вул. Виборзька, б.99, офіс 2.	Практика проходить з 2020 року Договір
5	Легкоатлетичний манеж, м. Київ	Договір №307/2, від 19.04.2023 року
6	Яхт Клуб «Фрегат», м. Гідропарк, пр. Броварський, 18-К, м. Київ директор Літовкін Сергій Володимирович	Договір №309/2, від 19.04.2023 року

7	Громадська організація «Федерація каякінга, каное і аутрігера України», вул. Амосова 4, кв.121, м. Київ	Договір №304/2, від 19.04.2023 року
8	СК «Мангуст», вул. Освіти 3, м. Київ директор Ахмедов Ахмад Магомедович	Договір №305/2, від 19.04.2023 року

Для проходження спортивно-педагогічної практики студенти розподіляються по спортивним базам. В кожній групі призначається староста, в обов'язок якого входить контроль за відвідуванням студентів, зв'язок з методистом, тренерами за видом спорту.

Методист і тренер спортивної групи на період практики визначають і контролюють виконання завдань по практиці для кожного студента.

Кожен студент-практикант повинен:

1) бути помічником тренера під час навчально-тренувальних занять на етапі початкової підготовки за видом спорту (протягом 1 тижня).

2) провести не менш:

- *шести* навчально-тренувальних занять (на протязі 2-х тижнів);
- *одного* спортивного свята за видом спорту;
- *одного* фізкультурно-оздоровчого заходу з дітьми;
- *одної* бесіди з теми здоров'я, здорового способу життя, ролі фізичної культури і спорту в житті людини;
- *двох* педагогічних аналізів навчально-тренувальних занять з виду спорту;

2) підготувати:

- залікову документацію.

Залікова документація підписується тренером, директором спортивного закладу, методистом кафедри фізичного виховання і спорту. Термін подання залікової документації з усіх розділів – на протязі 10 днів після закінчення практики.

2.4. Методичні рекомендації

Складання документації є одним із основних розділів діяльності студента-практиканта під час проходження спортивно-педагогічної практики у спортивному закладі.

Основними документами планування тренувань і змагань за видом спорту є річний план роботи спортивної групи в закладі, де проводиться практика, навчально-тренувальна програма і календар змагань. Усі документи планування розробляються на їх основі і повинні бути логічно і змістовно пов'язані між собою.

Звіт про проходження практики має висвітлювати, аналізувати та узагальнювати проведені під час практики види робіт. Під час написання

звіту слід спиратися на записи у педагогічному щоденнику, які проводилися практикантом щоденно протягом її тривалості.

Звіт включає такі частини:

- титульний аркуш;
- основна частина (складається з трьох розділів: організаційна робота, навчально-тренувальна робота, виховна робота);
- профорієнтаційна робота;
- висновки.

З метою грамотного написання звіту студентам надається стисла характеристика за кожним розділом:

1. Організаційна робота. В цьому розділі необхідно зазначити, скільки навчально-тренувальних занять студент відвідав в якості помічника тренера на базі практики, скільки занять відвідав у інших практикантів, що корисного взято з цих відвідувань, якими ефективними прийомами взаємодії з вихованцями слід скористатися, чого слід уникати в роботі тренера.

Необхідно зазначити кількість проведених навчально-тренувальних занять, в яких групах вони проводилися, які оцінки були виставлені за проведені заняття. Який позитивний досвід був накопичений, що не вдалося вирішити і чому, над чим необхідно працювати в подальшому.

Крім того, потрібно детально проаналізувати роботу інших студентів-практикантів (аналіз методів тренування, завдання, відповідність тренувальних навантажень, віку дітей, рівень їх підготовленості тощо), висвітлити роботу зі спортсменами, що не встигають у навчанні і з тими, що виявили здібності до занять спортом.

Також в організаційній частині має бути загальна інформація стосовно засобів, методів і форм роботи під час навчально-тренувальних занять, висновками про ефективність різних форм взаємодії спортсменів і тренера; висновками про те, що необхідно засвоїти і використовувати у власній роботі в майбутньому, чого слід уникати, яким чином самовдосконалюватися.

2. Навчально-тренувальна робота. В цій частині слід зазначити, з якими методичними матеріалами ознайомився студент-практикант, що зробив для поліпшення роботи в спортивному закладі, де проходить практика.

Необхідно проаналізувати теорію та методику підготовки спортсменів-початківців, проведення навчально-тренувальних занять, їх специфіку; аргументувати засоби, методи, методичні прийоми, форми навчання, що використовувались студентом під час проходження спортивно-педагогічної практики.

Особливу увагу слід приділити вивченню і закріпленню техніки рухів юних спортсменів, описати технології, що використовувалися при навчанні, обґрунтувати власні розробки з цього питання, запропонувати інновації тощо.

В кінці даної частини звіту необхідно зробити висновок про те, якими мають бути сучасні навчально-тренувальні заняття в групах початкової підготовки, як і чому слід навчати дітей цього віку та виду спорту, які методи і засоби тренування краще сприяють більш ефективному навчанню, якою має бути методика підготовки і проведення сучасних спортивних занять.

3. *Виховна робота.* В цій частині звіту слід висвітлити роботу студента-практиканта в якості тренера. Необхідно дати розгорнуту характеристику проведення спортивного свята за видом спорту: провести ґрунтовний аналіз задуму, виховного впливу, ефективності і значущості розробленого заходу; фізкультурно-оздоровчого заходу – який оздоровчий та виховний вплив відбувається на спортсменів-початківців.

Найважливішим в аналізі виховної роботи є чітке визначення якостей і психологічних особливостей юних спортсменів, формування яких ставилося за мету у виховній роботі.

Також необхідно зазначити роботу пропаганди здорового способу життя та агітацію щодо занять спортом серед батьків.

Зазначити складності, які виявились в роботі, назвати шляхи вирішення проблем. Потрібно дати оцінку усій проведеній роботі, спробувати визначити вдалі знахідки і прорахунки у виховній роботі, зробити висновки.

4. *Профорієнтаційна робота.* Перш за все потрібно вказати, які заходи були зроблені за даним видом роботи: бесіда, коротка доповідь, обґрунтоване запрошення відвідати ЗВО/кафедру, презентація та ін., і результати проведеної роботи серед юних спортсменів та їх батьків.

Мета даного виду роботи – пропаганда здоров'я та здорового способу життя завдяки фізичному вихованню і спорту, популяризація спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» на кафедрі ФВіС КНУБА.

Висновки. У висновках звіту необхідно зазначити, яке значення мала спортивно-педагогічна практика для фахової підготовки майбутнього тренера-викладача, які позитивні і негативні сторони спостерігалися в організації практики, написати свої пропозиції щодо її організації, зробити висновки про власні здобутки під час виконання завдань практики, інші цікаві і значущі моменти.

2.5. Вимоги до звітної документації

1. *Щоденник студента-практиканта, де фіксується уся документація і щоденна робота на практиці.*

2. *Індивідуальний план роботи на 3 тижні з підписом тренера та методиста.*

3. *6 розгорнутих планів-конспектів навчально-тренувальних занять для групи ДЮСШ початкової підготовки.*

4. 2 педагогічних аналізи навчально-тренувального заняття (тренера і студента-практиканта).

5. Сценарій проведення спортивного заходу (спортивного свята за видом спорту) у ДЮСШ.

6. План проведення фізкультурно-оздоровчого заходу з юними спортсменами;

7. Текст бесіди за темою здоров'я, здорового способу життя, ролі фізичної культури і спорту у житті людини.

8. Відомість-характеристика підписана тренером, директором або заступником директора ДЮСШ, методистом та керівником практики.

9. Презентація про проходження практики студентом.

10. Звіт студента-практиканта.

Упродовж практики з боку методистів і керівників забезпечується безперервний контроль її ефективності.

2.6. Критерії оцінювання

За результатами спортивно-педагогічної практики студенти отримують диференційований залік. Практика оцінюється чотирибальною шкалою: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

На підставі оцінок за кожен окрему роботу, з яких складається практика та за погодженням тренера, керівника практики, виставляється загальна оцінка.

Основними вимогами якісного оцінювання усіх видів робіт спортивно-педагогічної практики є:

1) повнота та якість виконання плану практики;

2) ставлення до професійної діяльності (творчий підхід до виконання завдань, прагнення оволодіти професійними вміннями та навичками, рівень активності, вміння спостерігати та робити висновки, вміння концентруватися на важливих моментах тренувальної роботи, самостійності, стиль взаємовідносин тощо);

3) повнота та правильність оформлення звітної документації;

4) характеристика та оцінка діяльності (надає тренер, керівник практики);

5) сукупність нових знань, умінь та навичок, отриманих студентом під час проходження практики та відображених у звітній документації.

На захисті методист з фаху надає словесну характеристику студенту-практиканту щодо виконання завдань практики та сумлінне ставлення до роботи.

Якщо студент не виконав хоча б одного завдання практики, позитивна загальна оцінка не може бути виставлена.

Якщо студент не виконав певних видів завдань практики, він отримує нові завдання і за дозволом керівництва направляється в

спортивний заклад, де і виконує завдання без відриву від навчання в університеті.

Студент, який не виконав програму практики з поважних причин, має право пройти її в термін, визначений керівництвом практики.

Студенту, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно за умовами університету.

Студент, який повторно отримує негативну оцінку за практику може бути відрахований з університету.

Розподіл балів за види діяльності студентів-практикантів

№	Вид діяльності студента практиканта	Термін виконання	Кількість балів
1	Індивідуальний план роботи	на початку практики	5 бали
2	Шість розгорнутих планів-конспектів навчально-тренувальних занять для спортивної групи початкової підготовки (6 занять)	протягом практики	30 балів
3	Два педагогічних аналізи навчально-тренувального заняття (тренера і студента-практиканта) (2 аналізи)	протягом практики	10 балів
4	Текст проведення бесіди (1' бесіда)	протягом практики	5 балів
5	Сценарій проведення спортивного свята за видом спорту (1 свято).	протягом практики	10 бали
6	План проведення фізкультурно-оздоровчого заходу (1 захід)	протягом практики	10 бали
7	Щоденник студента-практиканта	протягом практики	10 балів
8	Презентація про проходження навчальної практики	наприкінці практики	10 балів
9	Звіт студента-практиканта	наприкінці практики	10 балів
Всього:			100 бали

3. Педагогічна практика

Мета: основною метою педагогічної практики студентів III курсу є закріплення професійних умінь та навичок педагогічної діяльності, а також підготовка до самостійного і творчого виконання основних професійно-педагогічних функцій учителя фізичної культури та педагога-організатора в реальному навчально-виховному процесі в загальноосвітній школі.

Завдання:

- Ознайомлення із сучасним станом навчально-виховної роботи у школі, з передовим педагогічним досвідом у фізичному вихованні школярів.
- Сприяння формуванню професійно-педагогічних знань, умінь і навичок, необхідних для майбутньої роботи вчителя фізичної культури.
- Поглиблення і закріплення теоретичні знання і практичні вміння, навчитись використовувати їх у навчально-виховній роботі з учнями підліткового віку.
- Набуття студентами навичок та умінь для проведення різних модулів уроків з використанням різноманітних методів, які активізують пізнавальну діяльність учнів.
- Набуття студентами навичок організації, постановки і планування навчально-виховної, фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи в загальноосвітніх або в спеціалізованих школах I-III ступенів.
- Оволодіння студентами технологією планування різних модулів уроків з фізичної культури у 5-9 класах за розділами навчальної програми.
- Закріплення студентами прийомів педагогічного аналізу уроку, озброєння вмінням спостереження за сторонами навчально-виховного процесу.
- Закріплення методів наукових досліджень, які застосовуються у фізичному вихованні (анкетування, педагогічні спостереження, тестування та ін.).
- Озброєння студентів вміннями вести систематичний облік результатів своєї діяльності, аналізувати й оцінювати хід формування власного педагогічного досвіду та подальше його творче застосування у навчально-виховній роботі.
- Набуття студентами навичок ведення психолого-педагогічних спостережень з виявленням особистісних якостей учнів, складання документації класного керівника.
- Оволодіння навичками спілкування з учнівським колективом і батьками у процесі вирішення питань, пов'язаних з фізичним вихованням.

- Сприяння формуванню зацікавленості студентів педагогічною роботою з підростаючим поколінням до обраної професії.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

з н а т и:

- понятійний апарат ТМФВ;
- принципи державної системи фізичного виховання;
- методи та принципи навчання;
- основи методики розвитку фізичних якостей;
- анатоמו-фізіологічні та психологічні особливості розвитку дітей підліткового віку;
- особливості фізичного виховання школярів підліткового віку;
- теоретико-методичні основи оздоровчої фізичної культури;
- технологію розробки основних документів планування і звітності з фізичного виховання.

в м і т и:

- аналізувати літературу з проблем фізичного виховання різних груп населення; – використовувати навчальну програму, яка побудована за модульною системою навчання;
- моделювати конспекти уроків з фізичної культури;
- визначити навантаження на окремого учня під час уроку фізичної культури;
- оцінювати рівні фізичної підготовленості учнів;
- створювати проекти, творчі роботи з метою реалізації патріотично-виховного впливу на особистість учня;
- складати залікову документацію з виробничої педагогічної практики.

3.1. Зміст Педагогічної практики

Педагогічна практика відбувається у закладах загальної середньої освіти I-III ступенів (школах, гімназіях, ліцеях, колегіумах).

Зміст навчальної діяльності студента-практиканта під час педагогічної практики складається з таких видів діяльності:

- ознайомлення із специфікою роботи освітньо-виховного закладу;
- планування навчально-виховного процесу;
- відвідування та аналіз уроків, навчальних занять, позакласних виховних заходів;
- проведення уроків, навчальних занять, позакласних та виховних заходів;
- участь студентів у засіданнях педагогічної ради школи про обговорення результатів та оцінювання педагогічної практики.

Зміст виховної діяльності студента-практиканта складається з таких компонентів:

- вивчення системи виховної роботи вчителя;
- оволодіння навичками формування учнівського колективу;
- формування вмінь з питань підготовки та проведення позакласної роботи;
- організація роботи гуртків, клубів.

Зміст методичної діяльності:

- вивчення передового педагогічного досвіду роботи вчителів, вихователів, викладачів базового навчального закладу;
- знайомство з організацією методичної роботи;
- участь у роботі методичних об'єднань навчальних закладів.

Зміст аналітично-дослідницької діяльності:

- - вивчення науково-методичної літератури з обраного фаху;
- - педагогічні спостереження;
- - проведення пошукових та аналітичних досліджень з метою набуття теоретичного та практичного професійного досвіду.

В освітньо-виховних закладах студенти дотримуються "Правил внутрішнього розпорядку", виконують розпорядження директора, його заступників, керівників практики, викладачів-методистів, учителів, старости групи.

Перший тиждень практики відведений для адаптації студентів до нових умов. Вони мають ознайомлювальний, навчальний характер і передбачають активну діяльність серед студентів.

Програма практики передбачає практичну діяльність студентів за такими розділами:

- I. Організаційна робота.
- II. Навчально-методична робота.
- III. Фізкультурно-оздоровча та спортивна робота.
- IV. Науково-дослідницька робота.
- V. Виховна робота.
- VI. Позакласна робота.
- VII. Профорієнтаційна робота.

I. Організаційна робота.

Колективні форми роботи. Участь в установчій конференції, тематика якої включає мету і завдання педагогічної практики, основні питання змісту та організації педагогічної практики студентів 3 курсу.

Співбесіда з працівниками школи: директором школи, вчителем фізичної культури, класним керівником.

Ознайомлення зі школою: умовами роботи та матеріально-технічною базою; розташуванням адміністративних і допоміжних приміщень, навчальних кабінетів; організацією діяльності вчителів та

учнів в умовах здійснення різних форм навчальної і виховної роботи; виконанням учителями та учнями елементів режиму навчального дня.

Ознайомлення з умовами організації фізичної культури в школі: матеріально-технічним забезпеченням для проведення уроків з фізичної культури за розділами програми та позакласної роботи; станом спортивного інвентарю і обладнання, їх кількістю і умовами зберігання; наявністю та оснащенням методичного кабінету з фізичної культури.

Передбачено: виготовлення найпростіших вимірювальних приладів для проведення науково-дослідної роботи. Ремонт спортивного інвентарю і обладнання.

Участь у зборах, нарадах бригади з керівником педагогічної практики та методистами, обговорення проведених уроків з фізичної культури. Участь у підсумковій конференції та захист студентами педагогічної практики.

Індивідуальні форми роботи. Складання індивідуального плану роботи на період практики. Оформлення індивідуальної залікової документації та подання її методисту з фаху відразу по закінченні педагогічної практики.

Складання індивідуального плану роботи на період практики.

II. Навчально-методична робота.

Колективні форми роботи. Загальне ознайомлення з планом роботи школи на навчальний рік на основі короткої характеристики директором або його замісником (завучем, організатором).

Ознайомлення з формою та структурою документів позакласної роботи з фізичної культури, вивчення їх змісту: календарним планом масових фізкультурно-оздоровчих заходів і спортивних змагань, положенням про спартакіаду та змаганнями з окремих видів спорту, сценаріями фізкультурних свят.

Участь у методичних нарадах, які проводить керівник практики та обговорення виконаних студентами-практикантами конкретних завдань.

Вивчення змісту документів планування роботи з фізичної культури (робочих планів, планів-конспектів та ін.).

Перегляд уроків фізичної культури, які проводять вчителі в молодших, середніх і старших класах з наступним їх обговоренням у присутності вчителя та методиста з фаху.

Участь в обговоренні уроків, які проводять інші студенти-практиканти.

Індивідуальні форми роботи.

Розробка планів-конспектів з фізичної культури для прикріплених класів. Проведення уроків фізичної культури у прикріплених класах самостійно.

III. Фізкультурно-оздоровча та спортивна робота.

Колективні форми роботи.

Проведення вправ для визначення динаміки змін показників розвитку фізичних якостей учнів у прикріпленому класі.

Проведення змагань згідно плану спортивно-масової роботи школи на навчальний рік.

Індивідуальні форми роботи.

Виконання обов'язків помічника вчителя фізичної культури з організації одного із масових фізкультурно-спортивних заходів (змагання, спортивне свято тощо): підготовка місця проведення, обладнання, організація учасників та інші.

IV. Науково-дослідницька робота.

Колективні форми роботи.

Перегляд та аналіз уроку фізичної культури.

Визначення впливу навантаження на учнів на уроці фізичної культури (підрахунок 3-4 рази за урок).

Індивідуальні форми роботи.

Складання протоколу педагогічного аналізу уроку фізичної культури.

Проведення пошукового, аналітичного дослідження з метою отримання досвіду та підвищення теоретичного, методичного та наукового рівня підготовленості практиканта.

V. Виховна робота.

Виховна робота при проходженні виробничої педагогічної практики має на меті формування в учнів патріотизму та передбачає колективні та індивідуальні форми роботи.

Колективні форми роботи.

До змісту виховної роботи студентів-практикантів входять:

– виховання в учнів культурних навичок поведінки;
– разом з класним керівником практикант повинен провести деякі позакласні заходи, зокрема: «Козацькому роду нема переводу», «Зростаємо громадянами-патріотами Землі, що Україною зветься», також конкурси «Веселі старти», вікторини: «Пишаємося подвигами предків»; участь у таматичних флешмобах тощо.

– бути ініціаторами створення у роботі факультативних курсів «Історія української фізичної культури» та «Традиції козацтва в сучасній фізичній культурі» та ін.

Індивідуальні форми роботи.

– ознайомлення з особливостями колективу учнів прикріпленого класу шляхом бесіди з класним керівником, встановлення особистих контактів з учнями, спостереження за їх проявом у різних видах позаурочної діяльності: громадсько-корисній праці, гуртках, під час проведення фізкультурнооздоровчих заходів;

– проведення виховних бесід з учнями за участю відомих спортсменів та визначних діячів у галузі фізичної культури і спорту з метою виховання в учнів почуття гордості, поваги до минулого та сучасного України, розуміння, підтримки та позитивного ставлення до оточуючих;

– вивчення особливостей організації та методики проведення виховної роботи в класі: планування роботи класного керівника, досвід керівництва учнівським активом, зміст окремих виховних заходів та ін;

– організація роботи учнів з самообслуговування: чергування, прибирання класного приміщення. Контроль за успішністю (перевірка щоденників) та відвідування відстаючими додаткових занять з різних предметів. Підготовка фізкультурного активу класу і організація його роботи.

VI. Позакласна робота.

Проведення тренувальних занять в якості керівника гуртка (секції).
Кількість проведених занять не менше 2.

VII. Профорієнтаційна робота.

Проведення індивідуальних бесід з учнями та їх батьками про спеціальність 017 «Фізична культура і спорт» на кафедрі фізичного виховання і спорту Київського національного університету будівництва і архітектури.

3.2. Індивідуальні завдання

Для студентів, які навчаються за індивідуальним планом, або з поважних причин не можуть виконувати основну програму практики, або навчаються дистанційно.

До індивідуальних завдань віднесено:

- Оформлення звітної документації згідно програми практики.
- Розробка залікових документів, передбачених вимогами педагогічної практики;
- Створення відео-презентації.

3.3. Організація практики

Організація і проведення практики здійснюється відповідно до галузевих стандартів освіти, керуючись «Положенням про організацію практик студентів Київського національного університету будівництва і архітектури», затвердженим рішенням вченої ради Київського національного університету будівництва і архітектури, протокол № 53, від 07 жовтня 2022 р.

Відповідальність за безпосередню організацію і проведення навчально-ознайомчої практики в закладі середньої освіти забезпечує кафедра фізичного виховання і спорту.

Практика студентів проводиться на заздалегідь визначених базах, що забезпечують виконання програми на високому професійному рівні.

Бази практик обираються згідно мети, задач і програми практики, а також за наявності відповідної матеріально-технічної бази.

Студенти можуть самостійно обирати місце проходження практики і пропонувати його для затвердження на кафедрі ФВіС. У цьому випадку студент повинен подати на розгляд кафедри заяву для проходження практики та відношення з закладу, в якому адміністрація гарантуватиме створення необхідних умов для виконання студентом програми практики.

Практика триває 6 тижнів (осінній семестр). Для проходження студентами практики пропонуються наступні бази:

№	Бази практики	Договір
1	СЗОШ №166, вул. Ереванська 20, м. Києва	Договір № ___ від 30 серпня 2022 р.
2	СЗОШ №170, вул. Північна 8, м. Києва	Договір № 03-1.9/306/1 від 10.08.2022 р
3	Ліцей №38 ім. В.М. Молчанова, вул. Гоголівська 31, м. Києва	Договір № 03-1.9/311/1 від 17.08.2022 р

Обов'язки керівника практики університету:

- визначення терміну практики;
- вибір шкіл, в яких буде проходити педагогічна практика;
- підготовка та оформлення договірної документації з адміністрацією школи, а також вчителями фізичної культури;
- підготовка наказів по університету про проходження педагогічної практики;
- забезпечення кафедри з фаху нормативними документами, що регламентують практику;
- перевірка якості оволодіння професійними навичками студентів під час вибіркового відвідування контрольних уроків;
- організація та проведення установчої і звітної конференцій, нарад методистів;
- узагальнення висновків проходження педагогічної практики студентами та внесення пропозицій щодо вдосконалення програми практики.

Обов'язки кафедри, яка проводить практику:

- розробка програми практики;
- внесення змін та доповнень до програми практики;
- затвердження відповідального викладача (керівника) та методистів практики від кафедри;

- розробка вимог до змісту та оформлення навчальної звітної документації з практики;
- розробка навчально-методичної документації з практики;
- контроль за діяльністю методистів практики (викладачів кафедри) та студентів-практикантів;
- слухання на засіданнях кафедри питань підготовки, ходу та підсумків проведення практики.

Обов'язки методиста за фахом:

- відвідування всіх організаційно-методичних заходів, які проводяться керівником практики;
- проведення методичної роботи зі студентами-практикантами та надання їм організаційної допомоги;
- оцінка навчальної документації, яку складають студенти-практиканти;
- здійснення контролю за виконанням усіх розділів програми практики, аналіз та оцінка роботи студентів-практикантів;
- надання методичної допомоги студентам у засвоєнні програми педагогічної практики;
- надання пропозицій щодо складання характеристики на студента-практиканта; – складання звіту про проходження практики студентами в школі та розробка пропозицій щодо покращення практики.

Учитель фізичної культури школи, в якій проходить педагогічна практика, повинен:

- забезпечувати необхідні умови для виконання студентами педагогічної практики в школі (відвести спеціальне приміщення для роботи студентів і проведення методичних занять і нарад, закріпити за студентами класи для проведення навчальної та виховної роботи, розподілити секційні групи тощо);
- передавати студентам передовий педагогічний досвід, який ґрунтується на нових досягненнях науки і техніки;
- давати завдання для складання планів-конспектів уроків і їх перевіряти;
- надавати допомогу в організації студентами фізкультурних заходів у режимі дня школи, спортивних змагань, вечорів та ін.;
- здійснювати контроль, аналіз і оцінку різних форм занять, які проводять студенти-практиканти;
- оцінювати зміст наданих документів, виконаних студентами;
- підготувати характеристику студента-практиканта.

Під час практики студенти повинні:

1. Виконувати обов'язки помічника вчителя, класного керівника тощо.
2. Надавати допомогу вчителю фізичної культури, класному керівнику, викладачу в підготовці різноманітних форм виховної роботи.
3. Самостійно проводити уроки, навчальні заняття, виховні заходи.
4. Вести спостереження, результати яких записують до свого щоденника, що допоможе скласти певне уявлення про окремих учнів

(успішність, поведінка, сумлінність, ставлення до товаришів тощо), про колектив.

5. Організовувати і проводити діагностичну діяльність.

6. Ознайомитися із "Правилами для учнів" "Статутом школи", "Правилами внутрішнього розпорядку освітньої установи", «Посадовим сертифікатом», функціональними обов'язками працівників освітньо-виховних установ.

7. Дотримуватися правил техніки безпеки та організації життєдіяльності.

8. Вивчати передовий педагогічний досвід, інноваційні педагогічні технології, методичку організації навчально-виховного процесу.

Студент-практикант:

- бере участь у настановчій і підсумковій конференціях;
- дотримується графіку роботи, встановленого для певного виду практики, своєчасно повідомляє керівника практики про причини відсутності;

- вивчає спеціальну педагогічну, методичну і фізкультурно-спортивну та фізкультурно-оздоровчу літературу, яку рекомендовано для організації практики;

- виконує всі види робіт, передбачені програмою практики, ретельно готується і проводить навчально-виховну роботу з дітьми;

- звертається до керівника, методиста, адміністрації базового закладу з усіх питань, що виникають у процесі проходження ним практики;

- упродовж практики веде щоденник, оформляє звітну документацію, готує звіт про виконання завдань практики.

Староста студентської групи:

1) здійснює загальну організацію педагогічної практики: повідомляє студентів та працівників школи про необхідні інструктивні матеріали, інформує їх про конференції, збори, консультації; виконує розпорядження керівника практики;

2) впродовж перших двох днів практики надає керівнику фахової кафедри такі дані:

- розклад дзвінків;
- класи, групи, аудиторії їх розміщення, прізвища педагогів за якими закріплені студенти;

- розклад уроків, навчальних і виховних занять студентів, де зазначено дату, місце, клас, аудиторію, час проведення студентами залікових занять, виховних і позакласних заходів;

3) забезпечує ведення журналу обліку проходження студентами практики в навчальному закладі, в якому фіксуються:

- розклад залікових занять, виховних та позакласних заходів студентів;

- облік відвідування студентів;

- рекомендації викладачів-методистів.

3.4. Методичні рекомендації

Складання документації є одним із основних розділів діяльності студента-практиканта під час проходження педагогічної практики в школі.

До уроку з фізичної культури допускаються студенти-практиканти лише при наявності плану-конспекту уроку, який напередодні обов'язково повинен бути затверджений методистом з фаху або вчителем фізичної культури і підписаний самим студентом-практикантом.

Основним документом планування фізичної культури в школі є навчальна програма. Усі документи планування розробляються на основі програми і повинні бути логічно і змістовно пов'язані між собою.

Кожен наступний документ більш приватного характеру розробляється на основі попереднього. Разом з тим кожен документ має своє призначення в системі планування, виконує конкретну функцію.

Кожен студент-практикант згідно вимог практики повинен:

1) бути помічником учителя під час навчально-виховних занять з дітьми різного шкільного віку (протягом 1 тижня).

2) провести:

- *десять* навчально-виховних занять (на протязі 4-х тижнів);
- *два* позакласні заняття: за видом спорту та фізкультурно-оздоровчої спрямованості;
- *одну* бесіду з патріотично-виховної або оздоровчо-виховної теми;

2) підготувати:

- *один* педагогічний аналіз навчально-виховного заняття;
- *один* план-графік розподілу навчального матеріалу на навчальний рік;
- *один* поурочний календарний робочий план з ФК (тематичний);
- індивідуальний план роботи студента-практиканта;
- звіт студента-практиканта;
- щоденник студента-практиканта.

Залікова документація підписується учителем, директором навчального закладу, методистом кафедри фізичного виховання і спорту. Термін подання залікової документації з усіх розділів – на протязі 10 днів після закінчення практики.

Вимоги до складання залікових документів з практики.

Щоденник практики є комплексним документом, який містить:

- календарний графік проходження практики;
- робочі записи під час практики;
- відгук і оцінка роботи студента на практиці.

Всі зазначені розділи даного документа видаються відділом практики університету і є обов'язковим для заповнення. Складання щоденника практики слід розпочинати з написання титульного листа, в якому вказуються: прізвище, ім'я, по батькові студента-практиканта,

інститут (факультет) на якому він навчається, кафедра, освітньо-кваліфікаційний рівень, спеціальність, курс та шифр групи.

Календарний графік складається на основі попереднього ознайомлення з програмою педагогічної практики, об'єктом практики, закріпленим класом, планом фізкультурно-оздоровчих заходів школи тощо. Студент складає його на весь період проходження практики, тобто на 6 тижнів.

Робочі записи під час проходження практики здійснює студентпрактикант для представлення більш повної, розгорнутої інформації про щоденну діяльність в період проходження практики.

У робочих записах розгорнуто та конкретизовано відображається зміст роботи (навчальної, методичної, виховної, фізкультурно-оздоровчої, профорієнтаційної), який здійснив практикант продовж вказаного дня проходження практики із зазначенням аспектів, що викликали труднощі, або навпаки – з якими впорався легко.

Відгук і оцінка роботи студента на практиці. Відгук і оцінку роботи студента на практиці надає вчитель з фізичної культури бази проходження практики за підписом самого вчителя та директора, які обов'язково затверджуються печаткою установи, в якій проходив практику студент.

Відгук осіб, від вищого навчального закладу, які перевіряли проходження практики. Даний відгук надають методисти від вищого навчального закладу, які контролювали та перевіряли студента в період проходження практики із зазначенням рекомендованої оцінки.

Висновок керівника практики від вищого навчального закладу про проходження практики. Даний висновок надає керівник практики від вищого навчального закладу із зазначенням основних позитивних та негативних аспектів проходження студентом педагогічної практики та представленням підсумкової оцінки.

Щоденник заповнюється студентом-практикантом кожного дня і подається на підпис методисту, вчителю, класному керівнику. Навчальна, фізкультурно-оздоровча та позакласна робота оцінюється вчителем фізкультури, а виховна робота в прикріпленому класі – класним керівником.

Індивідуальний план роботи.

Індивідуальний план роботи згідно до програми практики передбачає практичну діяльність студентів за усіма видами робіт. Індивідуальний план роботи одночасно є документом планування і контролю. Складається для планового розподілу всіх видів роботи студента на період педагогічної практики. План слід складати на основі попереднього ознайомлення з об'єктом практики, закріпленими класами, планом фізкультурно-оздоровчих та інших заходів на період практики.

Графік розподілу навчального матеріалу на навчальний рік (річний план) складається на один навчальний рік для окремих класів на підставі

державної програми з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів, в якому навчальний матеріал розподіляється на 105 годин (уроків), при умові проведення 3-х уроків фізичної культури на тиждень. При умові проведення 2,5 уроків – 88 годин.

На практиці студент складає річний план для одного закріпленого за ним класу. План складається з наступних граф:

1. № з/п.
2. Модулі.
3. Кількість годин.
4. Номери уроків.

Змістове наповнення даного документу планується на підставі пояснювальної записки державної навчальної програми з фізичної культури «Фізична культура для __ класу», з якої в графу «Модулі» (під окремим номером у графі «№ з/п») виписується зміст програмного навчального матеріалу, що складається з двох інваріативних (обов'язкових) модулів і декількох варіативних модулів.

Інваріативні (обов'язкові) модулі містять теоретикометодичні знання та загальну фізичну підготовку, а варіативні модулі містять види спорту, що представлені в державній програмі з фізичної культури, а саме: баскетбол гандбол, волейбол, футбол гімнастика, легка атлетика, настільний теніс, туризм та ін.

Кількість варіативних модулів для кожного класу визначено державною програмою і складає, наприклад: для учнів 5-6 класів – 4-6 варіативних модулів, для учнів 7-8 класів – 3-5 варіативних модулів, для учнів 9 класів – 3-4 модуля. При плануванні варіативних модулів (видів спорту) критеріями їх відбору є: наявність матеріально-технічної бази школи, регіональні спортивні традиції, кадрове забезпечення та бажання учнів. Також при плануванні варіативних модулів, які опановуватимуть учні, слід вказувати рік їх вивчення.

Завершальним етапом у складанні графіку розподілу навчального матеріалу на рік є планування інваріативних модулів, які згідно державної програми слід обов'язково включати до кожного варіативного модуля, тобто плануватися на кожному занятті.

Поурочний календарний робочий план уроків з фізичної культури (тематичний) є документом планування навчальної роботи з фізичної культури в школі, який складається на півріччя для учнів __ класів на підставі комплексної програми «Фізична культура у школі». Студент-практикант складає поурочний календарний робочий план тематичний і графічний для закріпленого класу.

План-конспект уроку з фізичної культури є документом планування навчальної роботи, який визначає формування завдань, структуру уроку, а також його зміст, послідовність виконання і дозування вправ, організаційні та методичні вказівки до уроку фізичної культури.

1. Постановка завдань. У процесі уроку вирішуються в єдності 3 групи завдань: оздоровчі, виховні та освітні. Під час визначення завдань необхідно враховувати вік, рівень готовності учнів (фізичний, психічний), умови проведення уроку та ін. До кожного уроку рекомендується планувати 3 завдання.

Оздоровчі завдання спрямовані на підвищення функціональних можливостей тих, хто займається, розвиток рухових якостей, зміцнення здоров'я, загартування, формування постви. Формулюючи оздоровчі завдання, необхідно зазначити спрямованість процесу. Наприклад, сприяти формуванню правильної постви у процесі застосування загальнорозвивальних вправ.

Виховні завдання запроваджуються в процес усіх занять, проте в конспекті їх необхідно зазначити лише тоді, коли для їх вирішення включають до уроку спеціальні заходи або вправи. Наприклад, сприяти вихованню взаємовиручки у грі «Зустрічна естафета» або сприяти вихованню дисциплінованості в процесі виконання стройових вправ.

Освітні завдання спрямовані на озброєння учнів знаннями, формування рухових умінь і навичок. При постановці завдань уроку слід вживати такі слова як: ознайомити, навчити, повторити закріпити, сприяти розвитку та прийняти на оцінку.

2. Структура уроку.

Структура уроку включає підготовчу, основну та заключну частини. Така побудова уроку обумовлена об'єктивними змінами життєдіяльності організму під час виконання фізичної роботи та вирішенням педагогічних завдань навчально-виховного процесу. У плані-конспекті їх рекомендується записувати, дотримуючись таких вимог.

Підготовча частина (8-12хв). Обов'язковим елементом її повинен бути організований початок уроку: шиккування, рапорт, повідомлення завдань уроку в доступній формі, стройові та організуючі вправи з предметами та без них, біг, стрибки, лазіння, вправи загального розвитку, танцювальні вправи, рухливі ігри тощо.

Основна частина (28-32хв) включає спеціальні та підготовчі вправи, які сприяють вирішенню основних завдань: вправи на снарядах, біг, стрибки, метання та ін.; спортивна гра, подолання визначеної смуги перешкод; вправи для розвитку основних рухових якостей: швидкості, сили, витривалості, спритності, гнучкості тощо. Використовуються різноманітні вправи певної складності з урахуванням змісту розділу програми, що вивчається, і теми. Заключна частина (3-5хв) включає вправи для приведення організму в стан відносного спокою: повільний рух, вправи на розслаблення, гра на увагу та ін.; підбиття підсумків уроку; виставлення оцінок; домашнє завдання та організований вихід з місця занять.

Такий розподіл часу має орієнтовний характер. На тривалість кожної частини впливає вік учнів, а також тип уроку: вступний, вивчення нового матеріалу, контрольний тощо.

3.Зміст уроку.

У графі «Зміст уроку» записуються всі вправи в тій послідовності, в якій передбачається їх проведення на уроці. Вправи та завдання повинні бути написані з визначенням вихідних положень і переліком дій, які їх складають.

4.Дозування.

У графі «Дозування» записують кількість повторів даної вправи, довжину дистанції, час виконання вправи, вагу предметів, які піднімають, та ін.

5.Організаційно-методичні вказівки.

У графі «Організаційно-методичні вказівки» записують: – форми організації навчальної діяльності учнів (фронтальна, групова, індивідуальна колового тренування); – темп виконання вправи (швидкий, змінний, повільний); – послідовність виконання вправ і переходів до іншого місця занять; – методи страхування та самострахування та ін.

3.5. Вимоги до звітньої документації

У ході педагогічної практики студенти готують і подають після її завершення такі методичні матеріали:

- 1. Щоденник з педагогічної практики.*
- 2. Індивідуальний план роботи студента.*
- 3. План-графік розподілу навчального матеріалу на навчальний рік.*
- 4. Поурочний календарний робочий план з фізичної культури (тематичний).*
- 5. Плани-конспекти уроків фізичної культури.*
- 6. Педагогічний аналіз уроку фізичної культури.*
- 7. Конспекти позакласних занять за видом спорту або фізкультурно-оздоровчої спрямованості.*
- 8. Завдання з виховної роботи (бесіда на патріотично-виховну або оздоровчо-виховну тему).*
- 9. Звіт студента-практиканта про проходження педагогічної практики.*
- 10. Характеристика студента-практиканта.*

3.6. Критерії оцінювання

За результатами педагогічної практики студенти отримують диференційований залік. Педагогічна практика оцінюється чотирибальною шкалою: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

Основними вимогами якісного оцінювання педагогічної практики студентів є критерії комплексного оцінювання базових дисциплін освітнього рівня «Бакалавр»:

- 1) повнота та якість виконання плану практики;
- 2) ставлення до професійної діяльності (творчий підхід до виконання завдань, прагнення оволодіти професійними вміннями та навичками, рівень активності, самостійності, стиль взаємовідносин);
- 3) повнота та правильність оформлення звітної документації;
- 4) характеристика та оцінка діяльності керівником практики;
- 5) сукупність нових знань, умінь та навичок, отриманих студентом під час проходження практики та відображених у звітній документації. На захисті методист з фаху надає словесну характеристику студенту-практиканту про рішення завдань та сумлінне ставлення до практики.

Оцінювання планів-конспектів уроків, позакласних форм організації занять.

Оцінка “відмінно”.

Студент, складаючи план-конспект уроку:

- 1) записав задачі уроку, враховуючи вікові особливості учнів;
- 2) зазначив тип і вид уроку згідно з типізацією у теорії і методиці фізичного виховання;
- 3) визначив методи проведення уроку;
- 4) визначив обладнання та засоби навчання;
- 5) склав план-конспект уроку, (зазначеної частини уроку, методи і тривалість проведення);
- 6) визначив зміст уроку (записано методрозробку із зазначенням індивідуальних завдань окремим учням класу).
- 7) зазначено прогноз педагогічної ситуації, яка буде складатися під час проведення уроку передбачено можливі ускладнення та шляхи їх вирішення.

Оцінка “добре”.

Студент, складаючи план-конспект уроку:

- 1) записав задачі уроку, враховуючи вікові особливості учнів;
- 2) зазначив тип і вид уроку;
- 3) зазначив методи проведення уроку;
- 4) визначив обладнання та засоби навчання;
- 5) склав план-конспект уроку (зазначено частини уроку, методи і тривалість проведення);
- 6) визначив зміст уроку (складено методичну розробку кожного етапу з частковим зазначенням індивідуальних завдань окремим учням);

- 7) частково зазначив прогноз педагогічної ситуації, яка буде складатися під час проведення уроку або позакласних форм організації занять.

Оцінка “задовільно”.

Студент, складаючи план-конспект уроку:

- 1) записав задачі уроку, але не врахував специфіку їх та вікові особливості учнів;
- 2) зазначив тип і вид уроку з фізичної культури;
- 3) зазначив частково методи проведення уроку;
- 4) склав план-конспект уроку (зазначено частини уроку, методи та тривалість їх проведення);
- 5) визначив зміст уроку (методична розробка без зазначення індивідуальних завдань окремим учням);
- б) не зазначено прогноз педагогічної ситуації, яка буде складатися під час проведення уроку.

Оцінка “незадовільно”.

Студент, складаючи план-конспект уроку:

- 1) записав задачі уроку;
- 2) зазначив тип уроку, але не вказав його вид;
- 3) частково зазначив методи проведення уроку;
- 4) частково зазначив обладнання та засоби навчання;
- 5) визначив зміст уроку (без зазначення індивідуальних завдань для окремих учнів, не всі частини уроку зазначені в конспекті, допущені суттєві помилки у викладі практичного матеріалу);
- б) план-конспект уроку складено менш ніж на половину.

Оцінювання навчальної та виховної роботи з фізичної культури.

Оцінка “відмінно” виставляється студенту, якщо заліковий урок проведений на високому науково-теоретичному та організаційно-методичному рівні, якщо на ньому обґрунтовано висувались і ефективно розв’язувались освітні, оздоровчі та виховні завдання, раціонально застосовувались різноманітні методи навчання і прийоми активізації учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, підтримувалась добра дисципліна, якщо студент виявив творчу самостійність в доборі навчального матеріалу, дидактичного матеріалу, під час побудови, проведення й аналізу уроку та заняття.

Оцінка “добре” виставляється студенту, якщо заліковий урок проведено на високому науково-теоретичному та організаційно-методичному рівні, якщо на ньому успішно розв’язувались освітні, оздоровчі та виховні завдання, але недостатньо ефективно використовувались окремі методичні прийоми активізації учнів, якщо студент, проявив самостійність в доборі навчального і дидактичного

матеріалу, але припустився незначних помилок в побудові і проведенні уроку, позакласного заходу.

Оцінка “задовільно” виставляється студенту, якщо в реалізації освітніх, оздоровчих та виховних завдань допущено помилки, недостатньо ефективно застосував методи і прийоми навчання, слабо активізував пізнавальну діяльність учнів, не завжди міг налагодити контакт з ними, припустився деяких помилок у викладі навчального матеріалу, під час аналізу уроку не зазначав своїх помилок та недоліків.

Оцінка “незадовільно” виставляється студенту, якщо на заліковому уроці не були виконані освітні, оздоровчі та виховні завдання, допускалися суттєві помилки у викладі навчального матеріалу, не забезпечувалась дисципліна учнів, якщо студент некритично віднісся до своєї роботи.

Розподіл балів, які отримують студенти

№	Вид діяльності студента практиканта	Термін виконання	Кількість балів
1	Індивідуальний план роботи студента	На початку практики	5 балів
2	Щоденник з педагогічної практики	Протягом практики	10 балів
3	План-графік розподілу навчального матеріалу на навчальний рік	На початку практики	5 балів
4	Поурочний календарний робочий план з фізичної культури (тематичний)	На початку практики	5 балів
5	Плани-конспекти уроків з фізичної культури (10 планів-конспектів)	Протягом практики	40 балів
6	Педагогічний аналіз уроку фізичної культури (1 аналіз)	Наприкінці практики	10 балів
7	Конспекти позакласних занять за видом спорту та фізкультурно-оздоровчої спрямованості (2 конспекти)	Протягом практики	6 балів
8	Завдання з виховної роботи (бесіда на патріотично-виховну або оздоровчо-виховну тему) (текст 1 бісиди)	Протягом практики	5 балів
9	Звіт студента-практиканта	Наприкінці практики	10 балів
10	Характеристика студента-практиканта	Наприкінці практики	4 балів
Всього:			100 бали

4. Виробнича (тренерська) практика

Мета: забезпечити особистісну готовність студентів до практичної реалізації набутих у процесі навчання фундаментальних знань з теорії і методики тренерської діяльності за видом спорту, принципи її організації та форми проведення з кваліфікованими спортсменами.

Завдання:

1. Поглиблення і закріплення теоретичних знань, отриманих в процесі вивчення загальних і фахових дисциплін, їх практичне застосування в навчально-тренувальній роботі зі спортсменами;
2. Розширення і поглиблення професійної педагогічної підготовленості, формування професійних якостей особистості тренера з виду спорту;
3. Формування навичок з планування, організації та проведення навчально-тренувального процесу в обраному виді спорту, а також контролю за його ефективністю;
4. Вироблення умінь організації діяльності спортсменів на навчально-тренувальних заняттях;
5. Вироблення умінь аналізу і самоаналізу проведених навчально-тренувальних занять;
6. Формування досвіду в організації і проведенні спортивно масових заходів;
7. Визначення професійної готовності студентів до роботи тренером з виду спорту;
8. Формування у студентів стійкого інтересу до обраної професії.

4.1. Зміст виробничої (тренерської) практики

Під час проходження практики студенти виконують організаційну, навчально-тренувальну, виховну, навчально-методичну, профорієнтаційну, адміністративно-господарську та фінансову діяльність.

I. Організаційна робота.

1. Участь в установчій та підсумковій конференціях.
2. Знайомство із керівним та тренерсько-викладацьким складом бази практики (ДЮСШ, СК, громадських організацій, федерацій за видом спорту та ін.), ознайомлення з установчими документами та матеріально-технічною базою.
3. Ознайомлення з правилами внутрішнього розпорядку, посадовими інструкціями працівників, правилами техніки безпеки та охорони праці бази практики.
4. Вивчення системи роботи тренера-викладача з виду спорту.
5. Ведення звітної документації практики.

II. Навчально-тренувальна робота.

1. Ознайомлення з документами планування та обліку навчально-тренувальної роботи (річний план навчально-

тренувального процесу, календарний план спортивно-масових заходів, план-конспект навчально-тренувального заняття, журнал обліку роботи навчально-тренувальної групи, особова картка спортсмена).

2. Вивчення досвіду роботи тренера-викладача: організації і методики навчально-тренувального процесу з виду спорту.
3. Спостереження за проведенням навчально-тренувальних занять тренером (тренерами) бази практики.
4. Складання планів-конспектів навчально-тренувальних занять в закріплених групах (групи спортивного удосконалення).
5. Участь у проведенні навчально-тренувальних занять в якості помічника тренера.
6. Самостійне проведення навчально-тренувальних занять з виду спорту.
7. Ведення обліку успішності навчально-тренувального процесу учнів у закріпленій групі (групах).
8. Проведення педагогічного аналізу навчально-тренувального заняття (студента-практиканта та/або тренера).
9. Участь у організації і проведенні спортивно-масових заходів (спортивних змагань), ознайомлення із веденням відповідної документації.

III. Навчально-методична робота.

1. Вивчення методичних посібників з питань організації, проведення та управління навчально-тренувальним процесом і тренерською діяльністю.
2. Участь у роботі тренерської ради, педагогічної ради, федерації з виду спорту.

IV. Виховна та профорієнтаційна робота.

1. Визначення шляхів та засобів впливу на спортсменів у навчально-тренувальному процесі.
2. Проведення бесід зі спортсменами з метою виховання в них самоорганізації, самодисципліни, відповідального ставлення до навчання у школі та тренувального процесу.
3. Робота з батьками (участь у батьківських зборах, індивідуальних та групових бесідах тощо).
4. Проведення колективної творчої справи – організація і проведення спортивного змагання за видом спорту з вихованцями бази практики.
5. Проведення індивідуальних бесід зі спортсменами та їх батьками про спеціальність 017 «Фізична культура і спорт» на кафедрі фізичного виховання і спорту Київського національного університету будівництва і архітектури.

V. Адміністративно-господарська та фінансова діяльність.

1. Ознайомлення з документацією стосовно проведення навчально-тренувальних зборів, спортивних змагань, відряджень та інших спортивно-масових заходів.
2. Складання фінансових звітів про проведення спортивних заходів та відряджень.
3. Складання кошторису змагань.

4.2. Індивідуальні завдання

Для студентів, які навчаються за індивідуальним планом, або з поважних причин не можуть виконувати основну програму практики, або навчаються дистанційно.

До індивідуальних завдань віднесено:

- Оформлення звітної документації згідно програми практики.
- Розробка 10 розгорнутих планів-конспектів навчально-тренувальних занять за видом спорту з кваліфікованими спортсменами; план спортивно-масового заходу (спортивного змагання); сценарій спортивного свята, текст виховної бесіди зі спортсменами; текст бесіди зі спортсменами та їх батьками з профорієнтаційних питань та ін.

4.3. Організація практики

Організація і проведення практики здійснюється відповідно до галузевих стандартів освіти, керуючись «Положенням про організацію практик студентів Київського національного університету будівництва і архітектури», затвердженим рішенням вченої ради Київського національного університету будівництва і архітектури, протокол № 53, від 07 жовтня 2022 р.

Відповідальність за безпосередню організацію і проведення виробничої (тренерської) практики у спортивному закладі, забезпечує кафедра фізичного виховання і спорту.

Загальне керівництво тренерською практикою здійснює *керівник практики* – науково-педагогічний працівник кафедри фізичного виховання і спорту. Керівник практики до початку практики:

- контролює готовність спортивних баз практики;
- складає проект наказу про розподіл студентів по базах практики і про призначення керівників-методистів від кафедри фізичного виховання і спорту;
- забезпечує проведення необхідних організаційних заходів: проведення установчої конференції, інструктажу студентів про порядок проведення практики, надання зразків залікової документації.

Протягом періоду практики керівник:

- контролює проходження практики;

- надає методичну допомогу студентам щодо складання індивідуальних планів, щоденнику та оформлення документів.

Після закінчення практики керівник:

- забезпечує проведення підсумкової конференції;
- у складі комісії заслуховує та оцінює документацію, звіти студентів про проходження тренерської практики;
- забезпечує оформлення залікової відомості та її подачу в деканат факультету.

Керівники-методисти призначаються з числа досвідчених викладачів кафедри ФВіС, які добре знають роботу закладів та установ галузі фізичної культури і спорту.

Їх обов'язками є: керівництво *п'ятигодинним* робочим днем студентів-практикантів; надання методичної допомоги у плануванні, проведенні та аналізі навчально-тренувальних занять з виду спорту; присутність на контрольних заняттях, їх аналіз та оцінювання; зальне оцінювання діяльності студентів під час проходження тренерської практики.

Керівники баз практики своїм розпорядженням зараховують студентів на практику і призначають відповідальних тренерів-викладачів для роботи з ними.

Студенти-практиканти на період практики приєднуються до складу педагогічно-тренерського колективу, тому вони зобов'язані дотримуватись правил внутрішнього розпорядку організації (установи), виконувати розпорядження директора, його заступників та відповідального тренера-викладача.

Студенти-практиканти беруть участь в роботі тренерської ради, мають право користуватися навчальними посібниками, комп'ютерною технікою що знаходяться на базі практики.

З усіма питаннями, що виникають під час практики, вони звертаються до керівника практики, керівників-методистів, а також до адміністрації та тренерського складу бази практики.

Практика студентів проводиться на заздалегідь визначених базах, що забезпечують виконання програми на високому професійному рівні.

Бази практик обираються за обраним видом спорту, за наявності відповідної матеріально-технічної бази і наявності груп навчально-тренувальної підготовки та спортивного удосконалення.

Студенти можуть самостійно обирати собі місце проходження практики і пропонувати його для затвердження на кафедрі ФВіС. У цьому випадку студент повинен подати на розгляд кафедри заяву для проходження практики та відношення базового закладу, в якому адміністрація гарантує створення необхідних умов для виконання студентом програми практики.

Практика триває 6 тижнів (осінній семестр).

Для проходження виробничої (тренерської) практики студенти розподіляються по спортивним базам. В кожній групі призначається староста, в обов'язок якого входить контроль за відвідуванням студентів, зв'язок з методистом, тренерами за видом спорту.

Методист і тренер спортивної групи на період практики визначають і контролюють виконання завдань з практики для кожного студента.

Для проходження студентами практики кафедрою фізичного виховання і спорту пропонуються наступні бази:

№	Бази практики	Договір
1	ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОННИЙ У М.КИЄВІ ЦЕНТР ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ «СПОРТ ДЛЯ ВСІХ», місто Київ, ПРОСПЕКТ ГЕОРГІЯ ГОНГАДЗЕ, будинок 3 ЛІТ.Б, директор Марченко Роман Васильович	Договір №308/2, від 19.04.2023 року
2	Федерація футболу м. Києва, вул. Металістів, 12	Практика проходить з 2020 року Договір
3	Легкоатлетичний манеж, пр. Павла Тичини 18, м. Київ	Договір №307/2, від 19.04.2023 року
4	Колегія футбольних арбітрів та спостерігачів, вул. Виборзька, б.99, офіс 2.	Практика проходить з 2020 року Договір
5	Легкоатлетичний манеж, м. Київ	Договір №307/2, від 19.04.2023 року
6	Яхт Клуб «Фрегат», м. Гідропарк, пр. Броварський, 18-К, м. Київ директор Літовкін Сергій Володимирович	Договір №309/2, від 19.04.2023 року
7	Громадська організація «Федерація каякінга, каное і ауتریгера України», вул. Амосова 4, кв.121, м. Київ	Договір №304/2, від 19.04.2023 року
8	СК «Мангуст», вул. Освіти 3, м. Київ директор Ахмедов Ахмад Магомедович	Договір №305/2, від 19.04.2023 року

Кожен студент-практикант повинен:

1) провести не менш:

- 10 навчально-тренувальних занять (контрольні включно);
- одного спортивного змагання за видом спорту;
- одної виховної бесіди зі спортсменами;
- одної профорієнтаційної бесіди зі спортсменами та їх батьками.

2) підготувати:

- 2-х педагогічних аналізів навчально-тренувальних занять з виду спорту (тренера та іншого студента практиканта);
- одного фінансового звіту про проведення спортивного заходу (спортивний збір, відрядження).
- складання одного кошторису змагань;
- іншу залікову документацію.

Залікова документація підписується тренером, директором спортивної бази, методистом кафедри фізичного виховання і спорту.

Термін подання залікової документації з усіх розділів – на протязі 10 днів після закінчення практики. До захисту практики допускаються студенти, які виконали всі вимоги.

4.4. Методичні рекомендації

Складання документації є одним із основних розділів діяльності студента-практиканта під час проходження виробничої (тренерської) практики у спортивному закладі.

Основними документами планування тренувань і змагань за видом спорту є *річний план роботи груп спортивного закладу, навчально-тренувальна програма і календар змагань*. Усі документи планування розробляються на їх основі і повинні бути логічно і змістовно пов'язані між собою.

Звіт про проходження практики має висвітлювати, аналізувати та узагальнювати проведені під час практики види робіт. Під час написання звіту слід спиратися на записи педагогічного щоденника, які проводилися практикантом щоденно протягом її тривалості.

Звіт включає наступні частини:

- титульний аркуш;
- основна частина (складається з трьох розділів: організаційна робота, навчально-тренувальна робота, виховна робота);
- профорієнтаційна робота;
- висновки.

З метою грамотного написання звіту студентам надається стисла характеристика за кожним розділом:

1. Організаційна робота. В цьому розділі необхідно зазначити, скільки тренувальних занять студент відвідав в якості помічника у тренерів на базі практики, скільки занять відвідав у інших практикантів, що корисного взято з цих відвідувань, якими ефективними прийомами взаємодії з вихованцями-спортсменами слід озброїтися, чого слід уникати в роботі тренера-викладача. Необхідно зазначити кількість проведених навчально-тренувальних занять, в яких групах вони проводилися, які оцінки були виставлені за проведені заняття. Який позитивний досвід був накопичений, що не вдалося вирішити і чому, над чим необхідно працювати в подальшому. Крім того, детально проаналізувати роботу інших студентів-практикантів (аналіз методів тренування, завдання, відповідність тренувальних навантажень віку дітей, рівень їх підготовленості тощо), висвітлити роботу зі спортсменами, що не встигають у навчанні і з тими, що виявили здібності до занять спортом. Завершуватися організаційна частина має узагальненнями стосовно засобів, методів і форм роботи на навчально-тренувальному занятті, висновками про ефективність різних форм взаємодії спортсменів і тренера-викладача на занятті, висновками про те, що необхідно засвоїти і

використовувати у власній роботі у майбутньому, чого слід уникати, яким чином самовдосконалюватися.

2. *Навчально-тренувальна робота.* В цій частині слід зазначити, з якими методичними матеріалами ознайомився студент-практикант, що зробив для поліпшення роботи у ДЮСШ. Необхідно проаналізувати теорію та методику підготовки спортсменів в групах початкової підготовки і проведення тренувальних занять, їх специфіку; аргументувати засоби, методи, методичні прийоми, форми навчання, що використовувались студентом під час проходження виробничої практики. Особливу увагу слід приділити технічній підготовленості спортсменів, описати технології, що використовувались при навчанні техніки рухливих навичок, обґрунтувати власні розробки з цього питання, запропонувати певні вдосконалення існуючих методик та ін. В кінці даної частини звіту необхідно зробити висновок про те, якими мають бути сучасні навчально-тренувальні заняття в групах спортивного удосконалення, як і чому слід навчати спортсменів цього віку та виду спорту, які методи і засоби тренування краще сприяють більш ефективному навчанню, якою має бути методика підготовки і проведення сучасних спортивних занять.

3. *Виховна робота.* В цій частині звіту слід висвітлити роботу студента-практиканта в якості тренера-викладача. Необхідно дати розгорнуту характеристику проведення спортивного змагання за видом спорту: провести ґрунтовний аналіз виховного впливу, ефективності і значущості розробленого заходу. Найважливішим у аналізі виховної роботи є чітке визначення якостей і психологічних особливостей спортсменів, формування яких ставилося за мету виховної роботи. Також необхідно зазначити роботу з пропаганди здорового способу життя та необхідності занять спортом серед батьків, складності, які виявились при даній роботі, назвати шляхи вирішення проблем. Потрібно дати оцінку всій проведеній роботі, спробувати визначити вдалі знахідки і прорахунки у виховній роботі, зробити висновки.

4. *Профорієнтаційна робота.* Вказати які заходи були зроблені за даним видом роботи (бесіда, коротка доповідь, обґрунтоване запрошення відвідати ЗВО/кафедру, презентація та ін.) і результати проведеної роботи серед спортсменів та їх батьків. Мета даного виду роботи – пропаганда здоров'я та здорового способу життя завдяки фізичному вихованню і спорту, популяризація спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» на кафедрі ФВіС КНУБА і сприяти розповсюдженню цієї інформації.

Висновки. У висновках звіту необхідно зазначити, яке значення мала практика для фахової підготовки майбутнього тренера-викладача, які позитивні і негативні сторони спостерігалися в організації практики, написати свої пропозиції щодо її організації, зробити висновки про власні здобутки під час виконання завдань виробничої (тренерської) практики.

4.5. Вимоги до звітньої документації

- 1. Щоденник студента-практиканта.*
- 2. Індивідуальний план роботи на 6 тижнів з підписом тренера та методиста.*
- 3. 8 планів-конспектів навчально-тренувальних занять для груп спортивного удосконалення.*
- 4. 2 розгорнутих планів-конспектів (контрольних).*
- 5. 2 педагогічних аналізи навчально-тренувального заняття (тренера і студента-практиканта).*
- 6. План проведення спортивного змагання.*
- 7. Кошторис спортивного змагання.*
- 8. Фінансовий звіт про проведення спортивного заходу (спортивний збір, відрядження).*
- 9. План проведення виховної бесіди зі спортсменами.*
- 10. План проведення профорієнтаційної бесіди зі спортсменами та їх батьками.*
- 11. Зразки або фотокопії документації планування та обліку роботи бази практики.*
- 12. Презентація про проходження практики.*
- 13. Звіт про проходження практики.*
- 14. Характеристика про проходження практики з оцінкою діяльності студента, завірену підписами тренера-викладача, керівника та печаткою бази практики.*

По закінченню практики студенти надають методисту кафедри звітну документацію. На підставі поданих документів і характеристик керівник проводить залік із диференційованою оцінкою.

Оцінка за практику виставляється за підсумком результатів проведення відповідної завданням практики роботи (рівень теоретичного обґрунтування і якість методичного забезпечення).

Результати проходження студентами практики обговорюються на підсумкових конференціях студентів.

4.6. Критерії оцінювання

За результатами тренерської (виробничої) практики студенти отримують диференційований залік. Практика оцінюється чотирибальною шкалою: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

Основними вимогами якісного оцінювання практики студентів є критерії комплексного оцінювання:

- 1) повнота та якість виконання плану практики;
- 2) ставлення до професійної діяльності (творчий підхід до виконання завдань, прагнення оволодіти професійними вміннями та навичками,

рівень активності, уміння спостерігати та робити висновки, уміння концентруватися на важливих моментах тренувальної роботи, самостійності, стиль взаємовідносин тощо);

3) повнота та правильність оформлення звітної документації;

4) характеристика та оцінка діяльності керівником практики;

5) сукупність нових знань, умінь та навичок, отриманих студентом під час проходження практики та відображених у звітній документації.

На захисті методист з фаху надає словесну характеристику кожному студенту-практиканту про рішення завдань та сумлінне ставлення до практики.

Розподіл балів, які отримують студенти

№	Вид діяльності студента практиканта	Термін виконання	Кількість балів
1	Індивідуальний план роботи	На початку практики	5 бали
2	8 планів-конспектів навчально-тренувальних занять для груп спортивного удосконалення	Протягом практики	24 бали
3	2 розгорнутих планів-конспектів (контрольних)	Наприкінці практики	10 балів
4	2 педагогічних аналізи навчально-тренувального заняття (тренера і студента-практиканта)	Протягом практики	10 балів
5	План проведення спортивного змагання	Протягом практики	5 балів
6	Кошторис спортивного змагання	Протягом практики	5 балів
7	Фінансовий звіт про проведення спортивного заходу (спортивний збір, відрядження)	Протягом практики	5 балів
8	План проведення виховної бесіди зі спортсменами	Протягом практики	4 бали
9	План проведення профорієнтаційної бесіди зі спортсменами та їх батьками	Протягом практики	4 бали
10	Зразки або фотокопії документації планування та обліку роботи бази практики	Протягом практики	2 бали
11	Щоденник студента-практиканта	Протягом практики	10 балів
12	Презентація про проходження практики	Наприкінці практики	6 балів
13	Звіт студента-практиканта	Наприкінці практики	10 балів
Всього:			100 бали

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Керівництво практикою

Згідно положення «Про організацію практик студентів КНУБА», пп. 5.1-5.4: загальна відповідальність за забезпечення організації та проведення практик на належному рівні покладається на ректора Університету.

Наказом ректора про проведення практики студентів визначається:

- місце та терміни проведення практики;
- склад студентських груп;
- відповідальний керівник за організацію практики від кафедри та оформлення підсумкового звіту за її результатами.

Проректор за напрямом діяльності здійснює загальний контроль за її проведенням та виконанням керівниками структурних підрозділів (факультетів, кафедр) заходів щодо створення здорових і безпечних умов навчально-виховного процесу.

Загальне організаційне керівництво практикою здійснює навчальний відділ.

Відповідальним за організацію і проведення практики на факультетах є декан факультету (його заступник чи призначена деканом відповідальна особа за проведення практики на факультеті).

Безпосереднє навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечують відповідні кафедри факультетів разом із керівниками від баз практики.

Методичне керівництво практикою здійснює керівник практики по кафедрі та методист з фаху. Методист з фаху на час практики призначається викладач, який має досвід викладацької роботи в закладах загальної середньої освіти не менше 1 року або у вищих навчальних закладах не менше 3 років.

Керівник педагогічної практики від університету:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів у навчальному закладі перед початком практики;
- організовує настановчі наради щодо організації педагогічної практики студентів і заключні конференції про підведення підсумків практики;
- знайомить практикантів з досвідом роботи педагогів;
- інструктує дирекцію і шкільних керівників практики про особливості їх співпраці;
- організовує бесіди директора школи, директора позашкільної освітньої установи зі студентами з метою ознайомлення практикантів з особливостями роботи навчального закладу;
- проводить разом із спеціалістами з безпеки життєдіяльності інструктаж з охорони праці і техніки безпеки;

- забезпечує студентів-практикантів необхідною документацією (програма практики, щоденник обліку роботи студента, індивідуальні завдання для студентів, методичні рекомендації).

- заздалегідь здійснює підготовку баз практики;

- ознайомлює студентів з документами звітності про проходження практики;

- контролює виконання студентами-практикантами правил внутрішнього розпорядку;

- оформляє звіт із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення організації практики студентів, який затверджує директор інституту та здає університетському керівнику практики.

Груповий керівник практики в школі - це досвідчений викладач кафедри, який керує практикою студентів:

- спільно з дирекцією здійснює розподіл студентів на базі практики;

- консультує практикантів під час підготовки до уроків, навчальних занять, виховних заходів; затверджує конспекти, відвідує залікові заняття;

- організовує обговорення залікових уроків, навчальних занять, виховних заходів, програм та оцінює їх;

- відвідує та організовує обговорення позакласних та виховних занять, які проводять практиканти;

- впродовж першого тижня практики затверджує індивідуальні плани практики студентів, стежить за рівномірним навантаженням студентів і контролює виконання ними індивідуальних планів роботи під час практики;

- після залікових уроків, занять студента-практиканта, на якому були присутні інші студенти, навчає їх аналізувати побачене;

- на основі даних, одержаних від старост груп (перші 5 днів), складає зведений графік практики (місце і дні пробних і залікових уроків, виховних та позакласних занять);

- перевіряє звітну документацію студентів базового навчального закладу, виставляє оцінки в роботі студентів за відповідним фахом у зведену відомість;

- контролює виконання студентами-практикантами завдань, згідно індивідуального плану.

Викладачі фахових кафедр:

- беруть участь у настановчій та підсумковій конференціях;

- консультують студентів з питань організації навчально-виховного процесу за конкретною темою, щодо складання індивідуального плану, з методики проведення різних видів практичної діяльності;

- забезпечують практикантів методичними рекомендаціями щодо виконання завдань практики;

- відвідують, аналізують і оцінюють залікові уроки, навчальні заняття, виховні заходи студентів;

- затверджують план проходження практики, контролюють його виконання;
- перевіряють звітну документацію;
- беруть участь у диференційованому оцінюванні студентів з фахових методик.
- разом з керівником базового закладу освіти здійснюють розподіл студентів;
- допомагають студентам скласти індивідуальний план на весь період практики, конкретизувати у відповідності з програмою практики зміст навчальних, позакласних виховних занять, тему науково-дослідної методичної роботи;
- затверджують індивідуальні завдання практикантів після погодження їх з методистами кафедр.

Керівник з педагогіки (за необхідністю):

- здійснює загальнопедагогічне та методичне керівництво практикою студентів, консультує їх з актуальних питань навчання, виховання, професійної орієнтації учнів, роботи з батьками тощо;
- планує разом з класним керівником (вихователем) виховну роботу практикантів з учнями, консультує їх і забезпечує виконання завдань;
- відвідує уроки, навчальні заняття, виховні позакласні заходи практикантів, надає методичну допомогу в їх підготовці й проведенні, разом з методистом фахових кафедр, оцінює проведені студентами уроки та інші види навчальних занять і позакласних заходів;
- надає допомогу студентам в організації індивідуальної роботи з учнями, вихованцями, студентами;
- надає допомогу практикантам у виконанні науково-дослідної роботи (курсової, дипломної роботи, завдання з НДРС);
- бере участь у настановчій та підсумковій конференціях з педагогічної практики, а також у нарадах з питань практики;
- бере участь у підведенні підсумків практики.

Керівник з психології (за необхідністю):

- відвідує уроки, навчальні заняття, позакласні заходи практикантів та бере участь у їх аналізі;
- керує роботою студентів з вивчення особистості й колективу учнів, студентів групи, а також виконанням інших завдань з психології, передбачених програмою практики;
- бере участь в настановчій і підсумковій конференціях студентів-практикантів, інших нарадах з питань організації практики;
- бере участь у проведенні підсумків практики і оцінюванні результатів практики.

Керівник виробничої (тренерської) практики до її початку:

- контролює готовність баз практики;

- складає проект наказу про розподіл студентів по базах практики і про призначення керівників-методистів від кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту;

- забезпечує проведення необхідних організаційних заходів: проведення установчої конференції, інструктажу студентів про порядок проведення практики, надання зразків необхідної документації.

Контроль за проходженням практики:

1. Керівником практики від ЗВО і бази практики, методистами здійснюється поточний та підсумковий контроль за виконанням окремих розділів і всієї програми студентами-практикантами. Ведеться контроль початку та закінчення роботи. Студенти зобов'язані мати щоденник практики, у якому повинна міститись інформація про виконання завдань протягом робочого дня, що відповідають всім пунктам індивідуального плану, та кількості годин роботи.

2. Фаховий керівник робить відмітку в індивідуальному плані практиканта про виконання роботи тільки тоді, коли вона зафіксована в щоденнику.

Отже, протягом періоду практики керівник:

- контролює проходження практики;
- надає методичну допомогу студентам щодо складання індивідуальних планів та оформлення документів.

Контроль по закінченні практики:

Керівник:

- забезпечує проведення підсумкової конференції;
- у складі комісії заслуховує та оцінює документацію та звіти студентів про проходження тренерської практики;
- забезпечує оформлення залікової відомості та її подачу у деканат факультету.

Керівники-методисти призначаються з числа досвідчених викладачів кафедри ФВС, які добре знають роботу закладів та установ галузі фізичної культури і спорту.

Їх обов'язками є: керівництво *п'ятигодинним* робочим днем студентів-практикантів; надання методичної допомоги у плануванні, проведенні та аналізі навчально-тренувальних занять з виду спорту; присутність на контрольних заняттях, їх аналіз та оцінювання; зальне оцінювання діяльності студентів під час проходження тренерської практики.

Керівники баз практики своїм розпорядженням зараховують студентів на практику і призначають відповідальних тренерів-викладачів для роботи з ними.

Студенти-практиканти на період педагогічної практики входять до педагогічного колективу, тому вони зобов'язані дотримуватись правил внутрішнього розпорядку організації (установи), виконувати

розпорядження директора, його заступників та відповідального тренера-викладача.

Студенти-практиканти на період виробничої (тренерської) практики беруть участь у роботі тренерської ради, мають право користуватися навчальними посібниками, комп'ютерною технікою що знаходяться на базі практики. З усіма питаннями, що виникають під час практики, вони звертаються до керівника практики, керівників-методистів, а також до адміністрації та тренерського складу бази практики.

Практика студентів проводиться на заздальгідь визначених базах, що забезпечують виконання програми на високому професійному рівні.

Бази практик обираються за обраним видом спорту, за наявності відповідної матеріально-технічної бази і наявності груп навчально-тренувальної підготовки та спортивного удосконалення.

Організація і проведення практики здійснюється відповідно до галузевих стандартів освіти, керуючись «Положенням про організацію практик студентів Київського національного університету будівництва і архітектури», затвердженим рішенням вченої ради Київського національного університету будівництва і архітектури, протокол № 53, від 07 жовтня 2022 р.

Тривалість робочого часу студента під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України та іншими законодавчими актами, що встановлюють соціально-трудові відносини, і складає 45 години (1,5 кредити) на тиждень, із яких 30 годин – безпосередня робота на базі практики, 15 годин – самостійна навчальна діяльність за програмою практики.

Методист і тренер/вчитель групи на період практики визначають і контролюють виконання завдань з практики для кожного студента. Студент зобов'язаний вести щоденник практиканта, куди вносяться всі документи планування тренувально-навчальної, виховної, профорієнтаційної роботи, матеріали планування тренувальної/навчальної роботи в закріпленій групі(ах), аналізи хронометражу, даних про вплив фізичних навантажень на організм спортсменів/учнів за вимірами ЧСС (пульсометрія) та ін. Кожний студент складає індивідуальний план по тижнях на весь період практики, а виконання вносить в щоденник практиканта.

Обов'язки студента-практиканта

Вимоги до студента-практиканта:

1. Напочатку практики отримати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
2. Самостійно планувати свою діяльність та проводити заняття зі спортсменами за своїм профілем підготовки, узгодивши її з методистом практики у відповідності до програми практики та умов об'єкта практики;

3. Виявляти ініціативу, творчість в організації і проведенні фізкультурно-спортивних заходів;

4. Нести відповідальність за виконану роботу;

5. Мати охайний зовнішній вигляд та спортивну форму, підпорядковуватись правилам внутрішнього розпорядку школи, дотримуватись правил етичних та педагогічних норм поведінки в стосунках з дітьми, педагогічним колективом школи.

Права студента-практиканта:

1. отримувати консультації методистів практики, тренера у ДЮСШ, керівника університетської практики;

2. обирати теми бесід і лекцій для закріпленого контингенту спортсменів, узгодивши їх з тренером у ДЮСШ;

3. безкоштовно користуватися спортивним інвентарем та обладнанням школи для спортивного удосконалення;

4. отримувати від керівника практики консультації відносно з оформлення усіх необхідних документів організації та проведення навчально-виховного процесу, передбаченого програмою практики.

Обов'язки студента-практиканта:

1. вивчити і дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки та санітарії. Для цього слід пройти відповідний вступний інструктаж та інструктаж на кожному конкретному місці праці;

2. своєчасно приходити на місце проходження практики;

3. виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівки її керівників, у відповідності з графіком, призначеним керівником;

4. вести поточну документацію практиканта та своєчасно подавати її на перевірку та затвердження методисту;

5. вести роботу з удосконалення теоретичних і методичних знань, систематично опрацьовуючи сучасні літературні джерела;

6. своєчасно підготувати звітні матеріали з практики і захистити їх на підсумковій конференції.

Обов'язки студента-практиканта під час проходження педагогічної практики:

1. Виконувати обов'язки помічника вчителя, класного керівника тощо.

2. Надавати допомогу вчителю фізичної культури, класному керівнику, викладачу в підготовці різноманітних форм виховної роботи.

3. Самостійно проводити уроки, навчальні заняття, виховні заходи.

4. Вести спостереження, результати яких записують до свого щоденника, що допоможе скласти певне уявлення про окремих учнів (успішність, поведінка, сумлінність, ставлення до товаришів тощо), про колектив.

5. Організовувати і проводити діагностичну діяльність.

6. Ознайомитися із "Правилами для учнів" "Статутом школи", "Правилами внутрішнього розпорядку освітньої установи", «Посадовим сертифікатом», функціональними обов'язками працівників освітньо-виховних установ.

7. Дотримуватися правил техніки безпеки та організації життєдіяльності.

8. Вивчати передовий педагогічний досвід, інноваційні педагогічні технології, методичку організації навчально-виховного процесу.

Староста студентської групи:

1) здійснює загальну організацію педагогічної практики: повідомляє студентів та працівників школи про необхідні інструктивні матеріали, інформує їх про конференції, збори, консультації; виконує розпорядження керівника практики;

2) впродовж перших двох днів практики надає керівнику фахової кафедри такі дані:

- розклад дзвінків;
- класи, групи, аудиторії їх розміщення, прізвища педагогів за якими закріплені студенти;
- розклад уроків, навчальних і виховних занять студентів, де зазначено дату, місце, клас, аудиторію, час проведення студентами залікових занять, виховних і позакласних заходів;

3) забезпечує ведення журналу обліку проходження студентами практики в навчальному закладі, в якому фіксуються:

- розклад залікових занять, виховних та позакласних заходів студентів;
- облік відвідування студентів;
- рекомендації викладачів-методистів.

Вимоги до звіту:

1. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання індивідуального плану, складеного відповідно до програми практики.

2. Загальна й характерна форма звітності за практику – подання письмового звіту, підписаного й оціненого безпосередньо керівником на місці проходження практики.

3. Письмовий звіт разом із іншими документами (щоденник, індивідуальний план, характеристика) подається на рецензування керівнику практики від навчального закладу.

4. Звіт має містити відомості про виконання студентам всіх розділів програми практики та індивідуального плану, розділів з питань охорони праці, а також висновки та пропозиції практиканта список використаної літератури.

5. У звіті повинна бути коротко і конкретно описана робота відносно навчально-тренувального процесу та програми практики, особисто виконана студентом.

б. Для узагальнення матеріалів, зібраних під час практики й підготовки звіту, студентам в кінці практики відводиться два-три дні.

Захист та підведення підсумків практики.

Звіт з практики, диференційовано оцінений вчителем, тренером та фаховим керівником, захищається студентом перед комісією, яка призначається завідувачем кафедри. До її складу входять фахові керівники практики від ЗВО і за можливості методисти за місцем проходження практики, викладачі кафедри, які викладали спеціальні дисципліни.

Комісія приймає залік у студентів протягом перших десяти днів після практики. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і залікову книжку студентів з підписами членів комісії.

Оцінка студента за практику враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом з його оцінками за результатами підсумкового контролю.

Студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно. Студент, який в останнє отримав негативну оцінку комісії за практику, відрховується з ЗВО.

Охорона праці, виробнича естетика

Основною метою виробничої естетики є досягнення естетичної досконалості трудовий обстановки, що сприяє безпеки, більш високої продуктивності праці та гарному настрою працюючих. Естетика покликана внести художнє початок в трудові процеси, що сприяє одухотворення праці, вихованню людини.

Персональну відповідальність за охорону праці під час практики несуть керівники практики від виробництва (навчальних та спортивних закладів), які зобов'язані напочатку практики організувати вивчення студентами правил техніки безпеки і охорони праці, а також провести інструктаж по ним.

Крім того, студент бере участь в заходах щодо поліпшення охорони навколишнього середовища та облаштування території навчальних/спортивних баз.

Форми та методи контролю

Формами контролю, які використовуються під час навчально-ознайомчої практики є:

індивідуальний контроль – індивідуальні завдання, надані за необхідністю; індивідуальна консультація; перевірка завдань або документації у конкретного студента;

груповий контроль – завдання, консультації, методи контролю, що здійснюються для групи студентів-практикантів;

самоконтроль – здійснюється безпосередньо студентом-практикантом;

взаємоконтроль – студенти-практиканти можуть перевіряти один одного.

Методи контролю.

Попередній контроль (початковий рівень знань студентів; готовність студентів до проходження практики) – здійснюється в результаті засвоєння дисциплін «Вступ до спеціальності», «Теорія спорту» «Гігієна ФВіС» та ін.).

Поточний контроль здійснюється методистом з метою:

- виявити ступінь відповідальності студентів та їхнього ставлення до практики;
- перевірити документи планування та обліку з навчально-ознайомчої практики на певних етапах роботи;
- допомогти самостійно засвоїти матеріал, відповідально і систематично вивчати зміст типових програм тренувань за видом спорту;
- перевірити звітну документацію та допомогти студентові створити презентацію;
- надавати консультації за необхідністю;
- вносити необхідні корекції в роботу студентів протягом практики.

Підсумковий контроль – перевірка звітної документації та виставлення диференційованого заліку студентам з метою оцінки їх знань, умінь та навичок у відповідності до робочої програми з навчально-ознайомчої практики.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Згідно положення «Про організацію практик студентів КНУБА», пп. 7.1-7.8, після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання.

7.1. Письмовий звіт в друкованому вигляді разом із щоденником, підписаним та оціненим керівником від бази практики подається на рецензування викладачу – керівнику практики від кафедри. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів робочої програми практики та індивідуального завдання, відповідати встановленим вимогам.

7.2. Звіт з практики захищається студентом у керівника практики або у викладача кафедри, призначеного завідувачем кафедри.

7.3. Керівник приймає звіт у студентів на базах практики або в Університеті. Оцінка за практику вноситься в залікову відомість і в залікову книжку студента і враховується стипендіальною комісією разом з його оцінками за результатами підсумкового контролю.

7.4. При визначенні семестрової рейтингової оцінки студента його оцінка за практику враховується при розрахунку рейтингу студента.

7.5. Підсумки кожної практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні результати практичної підготовки студентів розглядаються на Вчених радах факультетів не менше одного разу протягом навчального року.

7.6. Кафедри подають звіт про проведення практики (Додаток 12), затверджений на засіданні кафедри в деканат, який узагальнює звіт по факультету (Додаток 13). Загальні підсумки практики за навчальний рік розглядаються на Вченій раді КНУБА не менше одного разу протягом навчального року з оформленням відповідних протоколів. Особлива увага приділяється аналізу результатів практики, висновків і пропозицій, які слід врахувати з метою вдосконалення організації практики.

7.7. Звіти студентів про виробничу (навчальну) практику зберігаються на кафедрах протягом одного року (Перелік типових документів, що створюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів, затверджений Наказом Міністерства юстиції України від 12.04.2012 р. № 578/5).

7.8. Звіти відповідальних за практики на кафедрі про проходження виробничої (навчальної) практики студентами зберігаються на кафедрах протягом 5 років (Перелік, п. 595). Копії звітів про результати виробничої практики надаються до навчального відділу Університету (керівнику виробничої практики КНУБА) і зберігаються зазначений термін.

Основними вимогами якісного оцінювання практики студентів на кафедрі ФВіС на спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» є критерії комплексного оцінювання базових дисциплін освітнього рівня «Бакалавр»:

- 1) повнота та якість виконання плану практики;
- 2) ставлення до професійної діяльності (творчий підхід до виконання завдань, прагнення оволодіти професійними вміннями та навичками, рівень активності, самостійності, стиль взаємовідносин);
- 3) повнота та правильність оформлення звітної документації;
- 4) характеристика та оцінка діяльності керівником практики;
- 5) сукупність нових знань, умінь та навичок, отриманих студентом під час проходження практики та відображених у звітній документації. На захисті методист з фаху надає словесну характеристику студенту-практиканту про рішення завдань та сумлінне ставлення до практики.

Оцінювання планів-конспектів уроків, позакласних форм організації занять, спортивних тренувань.

Оцінка “відмінно”.

Студент, складаючи план-конспект уроку:

- 1) записав задачі уроку, враховуючи вікові особливості учнів;
- 2) зазначив тип і вид уроку згідно з типізацією у теорії і методиці фізичного виховання;
- 3) визначив методи проведення уроку;
- 4) визначив обладнання та засоби навчання;
- 5) склав план-конспект уроку, (зазначеної частини уроку, методи і тривалість проведення);
- 6) визначив зміст уроку (записано методрозробку із зазначенням індивідуальних завдань окремим учням класу).
- 7) зазначено прогноз педагогічної ситуації, яка буде складатися під час проведення уроку передбачено можливі ускладнення та шляхи їх вирішення.

Оцінка “добре”.

Студент, складаючи план-конспект уроку:

- 1) записав задачі уроку, враховуючи вікові особливості учнів;
- 2) зазначив тип і вид уроку;
- 3) зазначив методи проведення уроку;
- 4) визначив обладнання та засоби навчання;
- 5) склав план-конспект уроку (зазначено частини уроку, методи і тривалість проведення);
- 6) визначив зміст уроку (складено методичну розробку кожного етапу з частковим зазначенням індивідуальних завдань окремим учням);
- 7) частково зазначив прогноз педагогічної ситуації, яка буде складатися під час проведення уроку або позакласних форм організації занять.

Оцінка “задовільно”.

Студент, складаючи план-конспект уроку:

- 1) записав задачі уроку, але не врахував специфіку їх та вікові особливості учнів;

- 2) зазначив тип і вид уроку з фізичної культури;
- 3) зазначив частково методи проведення уроку;
- 4) склав план-конспект уроку (зазначено частини уроку, методи та тривалість їх проведення);
- 5) визначив зміст уроку (методична розробка без зазначення індивідуальних завдань окремим учням);
- 6) не зазначено прогноз педагогічної ситуації, яка буде складатися під час проведення уроку.

Оцінка “незадовільно”.

Студент, складаючи план-конспект уроку:

- 1) записав задачі уроку;
- 2) зазначив тип уроку, але не вказав його вид;
- 3) частково зазначив методи проведення уроку;
- 4) частково зазначив обладнання та засоби навчання;
- 5) визначив зміст уроку (без зазначення індивідуальних завдань для окремих учнів, не всі частини уроку зазначені в конспекті, допущені суттєві помилки у викладі практичного матеріалу);
- 6) план-конспект уроку складено менш ніж на половину.

Оцінювання навчальної та виховної роботи з фізичної культури.

Оцінка “відмінно” виставляється студенту, якщо заліковий урок проведений на високому науково-теоретичному та організаційно-методичному рівні, якщо на ньому обґрунтовано висувались і ефективно розв’язувались освітні, оздоровчі та виховні завдання, раціонально застосовувались різноманітні методи навчання і прийоми активізації учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, підтримувалась добра дисципліна, якщо студент виявив творчу самостійність в доборі навчального матеріалу, дидактичного матеріалу, під час побудови, проведення й аналізу уроку та заняття.

Оцінка “добре” виставляється студенту, якщо заліковий урок проведено на високому науково-теоретичному та організаційно-методичному рівні, якщо на ньому успішно розв’язувались освітні, оздоровчі та виховні завдання, але недостатньо ефективно використовувались окремі методичні прийоми активізації учнів, якщо студент проявив самостійність в доборі навчального і дидактичного матеріалу, але припустився незначних помилок в побудові і проведенні уроку, позакласного заходу.

Оцінка “задовільно” виставляється студенту, якщо в реалізації освітніх, оздоровчих та виховних завдань допущено помилки, недостатньо ефективно застосував методи і прийоми навчання, слабо активізував пізнавальну діяльність учнів, не завжди міг налагодити контакт з ними, припустився деяких помилок у викладі навчального матеріалу, під час аналізу уроку не зазначав своїх помилок та недоліків.

Оцінка “незадовільно” виставляється студенту, якщо на заліковому уроці не були виконані освітні, оздоровчі та виховні завдання, допускалися суттєві помилки у викладі навчального матеріалу, не забезпечувалась дисципліна учнів, якщо студент не критично віднісся до своєї роботи.

Завершальний етап практики відбувається наступним чином:

1. Підсумки практики проводять на звітній конференції студентів 1 курсу.

2. Присутність всіх студентів та методистів обов’язкова.

3. Методисти готують виступ, де висвітлюють підсумки проходження навчально-ознайомчої практики, її значення, висновки та пропозиції.

4. Результати практики відображаються в отриманні студентами диференційного заліку, який враховує оцінки з усіх видів роботи.

На захисті методист з фаху надає словесну характеристику студенту-практиканту щодо виконання завдань практики та сумлінне ставлення до роботи.

В загальну оцінку за практику в спортивному/навчальному закладі входить: виконання обов’язків спостерігача і помічника тренера під час практики; грамотне і ефективне проведення підготовчої та заключної частин спортивного тренування(навчально-ознайомча), тренувань з групою початкової підготовки за видом спорту і фізкультурно-оздоровчих заходів з юними спортсменами (спортивно-педагогічна); участь у виховній і профорієнтаційній роботі зі спортсменами та їх батьками.

Загальна оцінка виводиться в результаті обговорення та узгодження з тренером, методистом та керівником практики. За результатами практики студенти отримують диференційований залік. Практика студентів оцінюється чотирибальною шкалою: ”відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Якщо студент не виконав хоча б одного завдання практики, позитивна загальна оцінка не може бути виставлена.

Якщо студент не виконав певних видів завдань практики, він отримує нові завдання і за дозволом керівництва направляється в спортивний заклад, де і виконує завдання без відриву від навчання в університеті.

Студент, який не виконав програму практики з поважних причин, має право пройти її в термін, визначений керівництвом практики.

Студенту, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно за умовами університету.

Студент, який повторно отримує негативну оцінку за навчально-ознайомчу практику, відраховується з університету.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ

Основними навчально-методичними документами щодо проведення всіх видів практик для студентів відповідної спеціальності (спеціалізації) є: наскрізна програма практики та робоча програма практики.

Методичне забезпечення практики ґрунтується на спеціальних літературних джерелах та інформаційних ресурсах.

Основна література

1. Ареф'єв В.Г. Самостійна робота студентів під час педагогічної практики: Навчально-методичний посібник для студентів факультетів фізичного виховання педагогічних вузів / В.Г. Ареф'єв, В.І. Куриш, Н.Д. Михайлова. - К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. – 104 с.
2. Боднар Т. С. Основи методики проектування класно-урочної діяльності учителя фізичної культури. Частина 1,2: навч. метод. посіб. – Х.: ФОП Бровін О. В., 2014 – 186 с.
3. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч.посіб. – Суми: ВДТ «Універсальна книга», 2004. – 428 с.
4. Вовченко І.І., Кутек Т.Б. Педагогічна практика в школі. – Житомир: ЖДУ, 2007. – 48 с.
5. Воловик Н.І. Тренерська практика: методичний посібник для студентів факультетів фізичного виховання та спорту вищих педагогічних навчальних закладів. /Н.І. Воловик, В.А. Березовський – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 42 с.
6. Воробйов М.І. Практика в системі фізкультурної освіти / М.І.Воробйов, Т.І.Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2006. – 192 с.
7. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.93 року. //Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1094. - № 14. – С. 80.
8. Концепція розвитку педагогічної освіти/ МОН України, від 16.07.2018 р, наказ № 776.
9. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання різних груп населення. – Київ: Олімпійська література, 2008.
10. Куроченко І. Фізична культура і спорт/Інформаційно-методичний довідник з питань фіз..культ.і сп. К.: ВАТ «Білоцерківська друкарня», 2010. – С.
11. Марйонда І.І., Сивохоп Е.М. Тренерська виробнича практика. Метод.вказівки / укладачі: Е.М. Сивохоп, к.пед.н., доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання, І.І. Марйонда, к.пед.н., доцент кафедри фізичного виховання і спорту. – Ужгород, 2014. – 31с.

12. Матійків І. М. Тренерська майстерність: теорія і практика. Практикум для тренерів: [метод. посіб.]. – Львів : СПОЛОМ, 2021. – 224 с.
13. Матійків І. М. Тренерська майстерність: теорія і практика. Технологія проведення тренінгів: [метод. посіб.]. – Львів : СПОЛОМ, 2021. – 280 с.
14. Методичні рекомендації щодо підвищення ефективності різних програм фізичного виховання в школі, їх змісту та технології реалізації / [Т.Ю. Круцевич, О.Л. Благий, Г.Г. Смолюс, О.В. Андреева]. Київ: Наук. світ, 2006. 25 с.
15. Москаленко Н.В. Кожедуб Т.Г. Інноваційні підходи до теоретичної підготовки у фізичному вихованні: навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2015. 107 с.
16. Москаленко Н.В., Борисова Ю.Ю., Сидорчук Т.В., Лядська О.Ю. Інформаційні технології у фізичному вихованні: навч. посібник. Дніпропетровськ: інновація, 2014. 128 с.
17. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 10-11 класи (Рівень стандарту) (авт. М. В. Тимчик, Є. Ю. Алексайчук, В. В. Деревянко, в. М. Єрмолова, В. О. Сілкова (наказ МОН № 451 України від 22.03.2017 р.).
18. Педагогічна практика студентів вищих навчальних закладів 3-4 рівнів акредитації. Методичні рекомендації підготували: доц. Архипова С.П., проф. Омеляненко В.Л., доц. Савченко О.П., доц. Триус Ю.В. Черкаси, 2000. – 28 с.
19. Педагогічна практика (виробнича) у загальній школі: методичні рекомендації / упоряд. Т. О. Лоза, Д. В. Бермудес – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка – 39 с.
20. Програми з фізичного виховання для ВНЗ 1-4 рівня акредитації. – К.: Міністерство освіти і науки України, 1999.
21. Програма з педагогічної практики в школі / для студентів 3 курсу спеціальності 017 Фізична культура і спорт: Навчально-методичний посібник. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2020. – 74 с.
22. Платонов В.М. Сучасна система спортивного тренування: підручник / В.М. Платонов. – К.: Перша друкарня, 2021. – 672 с.
23. Сергієнко Л.П. Практика студентів спеціальності «Олімпійський та професійний спорт»: Навчальний посібник. / Л.П. Сергієнко – Миколаїв: УДМТУ, 2003. – 160 с.
24. Товт В.А. Наскрізна навчальна програма практик студентів факультету фізичного виховання і спорту - Методичний посібник / Товт В.А., Мелега К.П., Бондарчук Н.Я., Дуло О.А., Гузак О.Ю., Щерба М.Ю. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2011. – 44 с.
25. Фізичне виховання. Сценарії спортивних свят. – Х.: Вид. Група «Основа», 2008. – 223 с.
26. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. – Ч.1. – Тернопіль: Богдан, 2001. – 272 с.

27. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. – Ч.2. – Тернопіль: Богдан, 2002. – 248 с.
28. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: Навч. посібник / Б.М.Шиян, В.Г.Папуша. – Харків: «ОВС», 2005. – 208 с.

Допоміжна література

29. Ареф'єв В.Г., Столітенко В.В. Фізичне виховання в школі: Навч. посібник.-К.:ІЗМН,-1997. 52 С.
30. Алабин В. Г. Многолетняя тренировка юных спортсменов: учеб. Пособие / В. Г. Алабин, А. В. Алабин. – Харьков: Основа, 1993. – 245 с.
31. Волков Л. В. Теория и методика детского и юношеского спорта /Л. В. Волков. – К.: Олимпийская литература, 2002. – 296 с.
32. Дінейка К.В. Рух, дихання, психофізичне тренування. – К.: Здоров'я, 1984. –168 с.
33. Зайцева В.Н. Теория спортивной тренировки с основами методик: Учебник для студентов IV курса высших учебных заведений. - Запорожье: ЗГУ, 2003 – 192 с. [Електроний ресурс]. Режим доступу: http://web-files.znu.edu.ua/bank/2008/11/47/3508_1226937573_03_04_06_Met_mat.pdf
34. Канішевський С.М/ Науково-методичні та організаційні основи фізичного самовдосконалення студентства/. – К.: ІЗМН, 1999. – 189 с.
35. Линець М.М. Основи методики розвитку рухових якостей. Навч. посібник.-Львів.: Штабар, 1997.-207 с.
36. Особливості методики застосування комбінованої аеробіки у процесі занять з фізичної культури учнів основної школи / Наук. часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. – серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)» – Вип. 7. – К., 2010. С – 77-82.
37. Правила змагань з окремих видів спорту.
38. Програми для ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ з окремих видів спорту.
39. Платонов В.Н. Теория и методика спортивной тренировки. – К.: Вища школа. Главное изд-во, 1984. – 352 с.
40. Платонов В., Сахновский К., Озимек М. Теория и методика подготовки спортсмена: современная стратегия многолетней спортивной подготовки [Електроний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/nos/texts/2003_1/pdf/art_3.pdf
41. Рухливі ігри з методикою викладання: навчальний посібник / укл. : Безверхня Г. В., Семенов А. А., Килимистий М. М., Маслюк Р. В. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. – 104 с.

42. Рухливі ігри, естафети і спортивні свята у ВНЗ: навч. метод. посіб / О. М. Онопрієнко. – Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2014. – 104 с.
43. Рибковський А.Г., Терещенко В.І. Управління у спорт.-педагогічних системах/Монографія. – Ірпінь: Нац.академ. ДПС України, 2006. – 250 с.

Інтернет-ресурси:

44. www.mon.gov.ua - сайт Міністерства освіти і науки України.
45. www.nbuv.gov.ua - сайт бібліотеки ім. Вернадського.
46. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
47. Державні вимоги до навчальних програм з фізичного виховання в процесі освіти: Наказ Міністерства освіти України № 188 від 25.05.1998 р. [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України [сайт]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua/laws/_188.doc (08.11.2010)
48. Міністерство освіти України <https://mon.gov.ua/ua>
49. Верховна Рада України. Закони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>
50. Міністерство молоді та спорту України. Сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua>
51. Фізична активність, здоров'я і спорт. Наукове фахове видання України <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/fazis>
52. Закон «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
53. Здоровий образ життя [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zdoibr.ru/index.php/-mainmenu-120>.

Навчально-методичне видання

**Методичні рекомендації
до організації та проходження практик
для студентів спеціальності
017 “Фізична культура і спорт”
освітнього рівня бакалавр**

Укладачі **Озерова Ольга Анатоліївна**
Войтенко Оксана Анатоліївна
Ляшенко Алла Олексіївна

Комп’ютерне верстання